Ушбу сонда:
2 МУЛКА ЭГАЛИКНИНГ ЯНГИ ШАКЛИ иқтисодий ривожланишда энг яхши омил
3 БИЗДАН СЎРАГАН ЭДИНГИЗ
4 ЗИЁ китобхонга эътибордан бошланади

НИСОНГА НАФ КЕЛТИРИШ — ОЛИЙ БАХТ
ГАЗЕТА 1991 ЙИЛ 21 МАРТДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

ISHONCH

ЎЗБЕКИСТОН КАСАБА УЮШМАЛАРИ ФЕДЕРАЦИЯСИ ГАЗЕТАСИ

2003 йил 30 июл, чоршанба № 117 (1542)

СЕШАНБА, ЧОРШАНБА, ЖУМА ВА ШАНБА КУНЛАРИ ЧИҚАДИ

«БО-ЗАРИФ» СОЧИҚЛАРИ

сифатига гап йўқ

Халқимизнинг энг улуғ, энг азиз байрами тобора яқинлашиб келаётган шу кунларда мамлакатимизда амалга оширилаётган эзгу ишлардан кўнгиллар тоғдек кўтарилаётир. Ўтган қисқа вақт ичида асрларга татигулик муваффақиятларга эришилди. Кўплаб кичик ва қўшма корхоналар, фермер ва деҳқон хўжаликларининг фаолият кўрсатаётганлиги истиқлол шарофатидан. Қашқадарёда фаолият кўрсатаётган кичик корхоналар сони ҳам тобора ортиб бораётир.

Косон туман ҳокимининг ўринбосари Қудрат Йўлдошев билан бўлган суҳбатимиз асносида шу нарса маълум бўлдики, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, қўшма корхоналар ташкил этиш йўлида кўплаб ибратли ишлар амалга ошириляпти. Вилоят Кенгаши депутати, тажрибали тадбиркор Ботир Ўрунов ташкил этган кўп тармоқли «Бо-Зариф» кичик корхонаси айни пайтда бир неча кишини доимий иш билан таъминлаб турганлиги, айниқса, диққатга сазовордир.

– Дастлаб чала қолган биноларни сотиб олиб таъмирладик, – дейди корхона раҳбари. – Туманимизда меҳнатга лаёқатли ёшлар кўплигини ҳисобга олиб, кичик корхона ташкил этдик. Ҳар томондан қўллаб-қувватлашди. Бу, албатта, мустақиллик туфайлидир. Илгари бу ҳақда хаёл қилишга ҳам ҳаққимиз йўқ эди.

Дарвоқе, тадбиркор бинони сотиб олгач, энг аввал чорвачиликни ривожлантиришга эътиборни қаратди. Ундан келган даромад ҳисобига ускуналар келтирди. Айни пайтда бу ерда суткасига 550-600 дона сочиқ ишлаб чиқарадиган корхона ишлаб турибди. Мутахассислар асосан шартнома билан «Бухоротекс»дан таклиф этилди. Бугунги кунда Бекмурод Бобожонов, Марям Пўлатова, Шокир Чориев, Роҳила Жабборова сингари қўли гул ёшлар ҳамкасбларига ўрнак бўлаяптилар.

Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, бу ерда устоз-шогирд анъанаси йўлга қўйилган. Хусусан, София Назарова, Зебо Болтаева, Зумрад Каримова сингари ёшлар касб сирларини тез-

да ўзлаштириб олиб, пешқадамлик қилаяптилар.

Сочиқ цехида 20 киши меҳнат қилади. Айни пайтда хомашёни «Бухоротекс»дан олиб келинаётган бўлса, Мустақиллик байрами арафасида ип йигирув цехи ишга тушиб, маҳсулот таннархи анча арзонлашади. Шунингдек, гул солиш цехи ишга тушди. Бу эса корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг харидорларга арзон баҳода сотилишини таъминлайди.

Республикамиз Мустақиллигининг 12 йиллиги олдидан корхонада яна бир линия – сутни қайта ишлаш цехини ишга тушириш режалаштирилмоқда. Жиҳозлар келтириб ўрнатилди. Янги цех иш бошлагач қўшимча 50 та янги иш ўрни яратилади. Пишлоқ, бринза, музқаймоқ, турли сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилади.

Кичик корхона қошида ишчилар эҳтиёжи учун турли полиз ва сабзавот маҳсулотлари етиштириляпти. 10 гектар майдон ўзлаштирилиб, ғўза парваришланмоқда. Ундан келтирилган даромад эвазига ишчиларнинг турмуш фаровонлиги янада ортади.

Бу ерда ижтимоий муҳофазага алоҳида аҳамият берилган. Ҳар куни корхона ҳисобидан бепул иссиқ овқат ташкил қилинмоқда. Спортга қизиқувчи ёшлар учун барча шароит мавжуд. Улар турли даражадаги мусобақаларда иштирок этишмоқда. Шунингдек, корхона томонидан туман маҳаллалари ўртасида ўтадиган спорт беллашувларига ҳам баҳоли қудрат мадад кўрсатилаётир. «Арабхона» футбол жамоасига ҳомийлик қилинмоқда. Энг муҳими, ойлик маош ўз вақтида берилиши таъминланмоқда. Мустақиллик байрами арафасида корхона жамоаси ўз олдиларига улуғвор вазифаларни қўйган. Уларнинг фахрланганларича бор. Бу ерда ишлаб чиқарилаётган сочиқлар мутахассислар томонидан энг сифатли маҳсулот сифатида тан олинди.

Шавкат СУЛТОН,
«Ишонч» мухбири

ИЛМИЙ ЛОЙИҲАЛАР ТАНЛОВИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Фан ва технологиялар маркази давлат грантлари учун ёш олимларнинг илмий лойиҳаларини қабул қила бошлади. Қабул шу йил 29 августга қадар давом этади.

Мазкур танловни ўтказишдан мақсад қисқа муддатли давлат илмий-техникавий дастурларини шакллантириш, рўёбга чиқариш ва ҳар томонлама муваффақиятли амалга оширишдан иборат. Грант учун фундаментал тадқиқотлар олиб бораётган 33 ёшгача бўлган ёш олим ва мутахассисларнинг лойиҳалари қабул қилинади.

Танловда ғолиб чиққан лойиҳаларни молиялаштириш 2004 йилнинг 1 июлидан бошланади. Айни вақтда марказга аниқ, табиий ва ижтимоий фанлар соҳасидан бир неча лойиҳа топширилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгашининг ҚАРОРИ

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн иккинчи сессиясини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Кенгаши қ а р о р қ и л а д и:

Иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн иккинчи сессияси 2003 йил 29 август куни Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси Э.ХАЛИЛОВ

Тошкент шаҳри,
2003 йил 29 июл

* * *

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг ўн иккинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалалар киритилиши назарда тутилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетининг 2003 йил биринчи ярим йиллигидаги ижроси тўғрисида.
2. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайлов тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни (янги таҳрири) лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқиш).
3. «Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар Кенгашларига сайлов тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси тўғрисида.
4. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг Регламенти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида.
5. «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Регламенти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида.
6. «Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни (янги таҳрири) лойиҳаси ҳақида.
7. «Жамоат фондлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқиш).
8. «Хусусий корхона тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқиш).
9. «Банк сири тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида (иккинчи ўқиш).
10. «Муҳофаза чоралари, антидемпинг ва компенсация божлари тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқиш).
11. «Ахборотлаштириш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқиш).
12. «Электрон рақамли имзо тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни лойиҳаси ҳақида (биринчи ўқиш).
13. Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида.

* * *

Ушбу масалалар билан бир қаторда депутатлар муҳокамасига Олий Мажлис ваколатига таааллуқли бошқа масалалар ҳам киритилиши мўлжалланмоқда.

ТУРМУШ ФАРОВОНЛИГИ

ўз меҳнатлари самарасига боғлиқ эканлигини улар яхши билишади

Нарпай туманидаги «Ўзбекистон» ширкат хўжалиги деҳқонлари эртанги кунга катта умид боғлаб, эзгу ишларни режалаштириб дадил одимлашмоқда. Деҳқонлар ислоҳотларнинг пировард натижаси манфаатдорлик, турмуш фаровонлиги аввало мўл-кўл ва сифатли маҳсулот етиштиришга, яъни ўзлари қандай меҳнат қилишларига боғлиқ эканлигини яхши англашади.

– Ҳар ким ўз вазифасини сидқидилдан, тўла-тўкис бажарганлиги боис кўзланган мақсадга эришяпмиз, – дейди хўжалик раиси Шокир Орзиқулов. – Етиштирилаётган маҳсулот ялпи миқдори ҳам, ҳосилдорлик ҳам йил сайин ошиб бормоқда. Бу эса ҳар бир кишининг меҳнат унумдорлиги ортаётибди, ишлаб чиқаришдаги ҳиссаси кўпаймоқда деганидир. Рақамлар асосида битта мисолга тўхталмоқчиман. Олдинги йилга нисбатан бир гектар ғаллазорнинг даромади 21,3 фоизга, бир гектар пахтазорлардан олинадиган даромад 33,7 фоизга ўсганлиги хўжалик иқтисоди мустаҳкамланаётганидан далолат беради.

Бундан ташқари хўжаликда картошка, сабзавот, полиз экинларидан ҳам яхшигина фойда кўриляпти. Оқсаётган соҳа йўқлигини ўзи ҳам қувончлидир. Бултур ва бу йил олинган фойда ҳисобидан хўжаликка занжир ғилдиракли 2 та ҳайдов трактори, 3 та ТТЗ-80 тракторлари келтирилди. Булар ёрдамида деҳқон меҳнати енгиллаштирилиб, самарадорлик ошади, албатта. Шу тариқа яқин йиллар ичида хўжалик техника паркини тўла янгилаш мўлжалланган. Дарвоқе, хўжаликда чорвачилик тармоғини қайта тиклашга жиддий киришилди. Ахир, бу етти хазинанинг бирида!

Мақсадга осонгина эришилаётгани йўқ. Рентабеллик анча суст ўсаяпти. Шунга қарамай барча масалалар ўз ўрнида ҳал этиб борилмоқда. Айниқса, ишлаб чиқариш ва дала ишлари барқарор изга тушган. Барча тадбирлар аниқ мақсадга қаратилган. Бу борада Бахтиёр Алимов, Розия Маҳмудова, Бахтиёр Раҳимов каби бош пудратчилар етакчилигидаги жамоаларнинг фаолиятидан ибрат олса арзийди.

– Меҳнатга яраша ғамхўрлик кўрсатиш деҳқонларни янада юқори натижаларга эришишга рағбатлантиради, – дейди хўжалик касаба уюшма қўмитаси раиси Фароғат Норбоева. – Ишлаб чиқаришни ривожлантириш зарурати катта бўлса-да, олинаётган фойданинг бир қисмини ижтимоий соҳага йўналтиришга эришяпмиз. Шу боис хўжалик техника паркида, далаларда ишловчилар учун талаб даражасида қулайликлар яратилган. Дала шийпонларида дам олиш учун шароит бор. Жамоа аъзоларини ва уларнинг фарзандларини дам олдириш, юртимизнинг зиёратгоҳларига саёҳатга олиб бориш режа асосида амалга оширилмоқда.

Айни вақтда хўжалик деҳқонлари иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, мустақиллик ғояларини мустаҳкамлашга ўз меҳнатлари билан ҳисса қўшишга астойдил интилмоқдалар. Чунки биз ўз юртимизни ўзимиз обод қиламиз, турмушимизни фаровонлаштирамиз, нурафшон келажагимизни таъминлаймиз. Заҳматкаш деҳқонларнинг фикри ана шундай.

Р.ҚУРБОНОВ,
«Ишонч» мухбири

ЁШ РАССОМЛАРИМИЗ - ХАРЬКОВДА

«Она сайёрамизга тинчлик» республика танловида ғолиб чиққан беш нафар ўзбекистонлик ёш рассом Харьковга жўнаб кетди. Улар 1-10 август кунлари бўлиб ўтадиган халқаро мастер-классда иштирок этади. Ушбу тадбир болалар санъат мактаблари ва студиялари ўқувчилари учун «Олам қора буёқларсиз» болалар ижодиёти халқаро фестивали доирасида ўтказилмоқда.

Ўқувчиларнинг сафарини ташкил этиш «Соғлом авлод учун» халқаро ноҳукумат хайрия жамғармасининг иқтидорли болаларга шафелик ишлари натижасидир. Ушбу тадбир Ўзбекистон Бадиий академияси ва «Камалак» болалар тасвирий санъат студияси билан ҳамкорликда «Батькивщина» Украина маданият маркази ва «Украина-Ўзбекистон» савдо уйи ёпиқ турдаги акционерлик жамиятининг ҳомийлигида амалга оширилмоқда.

«Камалак» студиясида шуғулланаётган болаларнинг кўпчилиги кейинги йилларда халқаро санъат фестиваллари лауреатлари бўлди. Улар Туркия, Голландия, АҚШ, Япония, Ҳиндистон, Украина ва бошқа мамлакатларда ўтказилган танловларда иштирок этди. Бугунги кунда мазкур студия қатор давлатларнинг ижодий муассасалари ва жамоалари билан доимий алоқа ўрнатган. Шу жумладан, уч йилдан буён Харьковдаги бадиий галерея билан мунтазам алоқа йўлга қўйилган бўлиб, ўзбекистонлик ёш рассомлар бу ерда ўтказилаётган танловлар якунлари бўйича бир неча бор совринли ўринларни эгаллади. Бу галги мастер-классга таклифнома - ёш авлоднинг ижодий қобилиятини ривожлантириш мақсадида йўлга қўйилган ҳамкорлик самарасидир.

(ЎзА)

МЕТРО: ЯНА 6 ТА БЕКАТ

Тошкент метрополитенчилари ҳозирда узунлиги 10 километрдан зиёдроқ учта бекатда қурилиш ишларини бошлаш арафасида. "Собир Раҳимов" бекатини Сирғали тумани билан боғловчи тўртинчи йўналишда эса, техник лойиҳа ишлари давом этмоқда. Бу йўналишда олтита бекат қуриладиган бўлиб, шулардан иккитаси ер остида ва тўртаси ер устида бўлади.

Тошкент метрополитени минтақавий ҳарорат стандартлари инобатга олинган иссиқлик шароитида жуда зарур кўп қувватли намлаштирилган ҳаво алмаштирув мосламалари қўлланилган, энг муҳими зилзилага бардош бераоладиган конструкциялар ишлатилган ҳолда бунёд этилган ер ости мўъжизаси ҳисобланади. Ҳамдўстлик давлатларининг бирортасида ҳам янги метро йўли қурилмади. Аксинча, бошланганлари ҳам тўхтаб қолди. Айтиш мумкинки янги йўналишларни бунёд қилишда мамлакатимиз метрополитенчилари илгарилаб кетди.

- Мустақиллик йилларида Тошкент метрополитени учинчи йўлининг биринчи қисми фойдаланишга топширилди, - деди Тошкент метрополитен бошқарма бошлиғининг ўринбосари Баҳодир Ҳожиматов.- "Минг ўрик" бекатидан "Ҳабиб Абдуллаев" бекатигача бўлган метро йўналиши шаҳар марказини аҳоли зич яшайдиган Юнусобод тумани билан боғлайди. Умумий узунлиги 7,2 километр бўлган ер ости йўналишида олтита бекат барпо этилди ва шу билан Тошкент метрополитенининг узунлиги 36 километргача узайтирилди.

Б. Ҳожиматовнинг таъкидлашича, "Собир Раҳимов" бекатини Сирғали тумани билан боғловчи метро тизимини иқтисодий ҳамкорлар иштирокида қуриш режалаштирилмоқда. Лойиҳани молиялаштиришда Хитой ҳукумати саккиз йил муддатга кредит ажратишга тайёрлигини билдирган. Айни вақтда метронинг Чилонзор, Ўзбекистон, Юнусобод йўналишларидаги мавжуд бекатларда аҳолига намунали хизмат кўрсатиш борасида ҳам янги лойиҳалар амалга ошириляпти.

- Ҳозир бутунжаҳон метрополетиленида қўлланилаётган автоматларни қўллаш мақсадимиз бор. Буларни Юнусобод йўналиши бўйича амалга оширяпмиз. Келажакда ривожланган давлатлар сингари электрон пластик карточкалар билан ишлашни режалаштирганмиз. 1991 йилдан шу йилгача 1 миллиард 200 мингдан ортиқ йўловчиларга намунали хизмат кўрсатдик.

Бугун юртимизда метро вагонларини таъмирлаш учун махсус ДПОлар ҳам мавжуд бўлиб, у ерда бутловчи ва эҳтиёт қисмларни таъмирлаш йўлга қўйилмоқда.

"Туркистон-пресс"

ҒОЛИБ АМЕРИКАГА БОРАДИ

Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурида ўқув-тарбия жараёнида илғор педагогик технологиялардан самарали фойдаланиш вазифаси қўйилган. Бу, ўз навбатида, таълим тизими ходимлари, ўқитувчилар зиммасига замонавий ахборот технологиялари ҳақида чуқур назарий-амалий билим ва кўникмага эга бўлиш масъулиятини юклайди.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 июнидаги «Компьютерлаштиришни янада ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини жорий этиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида умумтаълим мактабларининг моддий техника базасини яхшилаш, уларни компьютерлар билан жиҳозлаш ҳамда ўқувчиларга янги ахборот технологияларидан, аввало, Интернетдан фойдаланишни ўргатишдек муҳим вазифа белгиланган.

Халқ таълими вазирлиги АҚШнинг АЙРЕКС - Халқаро илмий тадқиқотлар ва олимларни айирбошлаш кенгаши билан ҳамкорликда амалга ошира бошлаган «Ўзбекистон мактабларида Интернет» дастури ана шу мақсадга - ўқувчиларнинг мустақил фикрлаш қобилиятини ривожлантириш, дарс жараёнида янги технологиялар билан ишлаш фаоллигини оширишга хизмат қилади.

Дастур Андижон, Фарғона, Қарши, Наманган, Нукус ва Термиз шаҳарларида Интернетга уланган олтмишта компьютер марказини қамраб олади. Бу ерда малакали мутахассислар томонидан ўқувчиларга Интернет ва компьютер технологияларидан таълим жараёнида унумли фойдаланишни ўргатиш бўйича машғулотлар ўтказилади. Ўқувчилар мамлакатимиз ҳамда АҚШдаги ҳамкор мактаблар билан биргаликда Интернетга оид лойиҳалар устида ишлайди.

АЙРЕКСнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси директори Мумтоза Абдураззоқованинг таъкидлашича, дастурнинг қўшимча хусусиятларидан бири шундаки, лойиҳаси танловда ғолиб чиққан ўқувчи ёки мактаб жамоаси Американинг Колумбия университетига Интернетни ривожлантиришга йўналтирилган бир ҳафталик ўқув курсига жўнатилади. Танлов ўқитувчилар учун дарс жараёнида Интернетни қўллашни такомиллаштиришда ёрдам беради.

Истеъмолчи манфаати муқаддас

ҚОНУННИ МЕНСИМАСЛИК

жарима жабрини тортишга олиб келди

«Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Қонун талаблари жойларда ўрганилганда айрим хизмат кўрсатиш корхона раҳбарлари унга етарлича эътибор қилмаётганини кузатдик. Масалан, ушбу Қонуннинг 5-моддаси талаблари Жиззах вилоят электр тармоқлари, Янгиобод, Зомин, Ғаллаорол, Фориш туман электр тармоқлари, корхоналари, 13-механизациялашган кўчма жамланмаларда бажарилмаётганининг гувоҳи бўлдик.

Юқоридаги Қонун талабига кўра ишлаб чиқарувчи ўзи сотаётган маҳсулотлар ҳақида истеъмолчига тўғри ва тушунарли маълумот бериши шарт. Лекин ушбу жамоаларда маҳсулот баҳоси, ундан фойдаланиш қоидалари истеъмолчиларга маълум қилинмаган.

Оқибатда истеъмолчиларнинг қонуний ҳақ-ҳуқуқлари бузилмоқда. Жиззах вилоят электр тармоқлари корхонаси товар бозорида якка хоким ҳисобланади. Унинг асосий вазифаси энергетика тизимидан электр энергияси сотиб олиш, истеъмолчиларни узлуксиз ва ишончли электр таъминлашдан иборат.

Электр энергияси «Ўзбекэнерго» ДАК билан келишилган ҳолда Молия вазирлиги томонидан тасдиқланган нархлар бўйича истеъмолчиларга етказиб берилиши керак эди. Лекин корхона белгиланган тариф гуруҳларини нотўғри қўллаш ҳисобига жами 634,8 минг сўм ноқонуний даромад олгани аниқланди.

Жиззах шаҳар электр тармоқлари бўлими 2002 йилда «Жиззахтаъмир» ҳиссадорлик жамияти билан электр энергияси етказиб бериш юзасидан шартнома тузиб, январ ва феврал ойларида 3-гуруҳ ўрнига корхонадан 2-гуруҳ бўйича ҳақ олган. Натижада икки ойда истеъмол қилинган 53025 квт.соат электр энергиянинг ҳар квт. соат учун 10 сўмдан ҳақ олинган. Бунинг натижасида электр тармоқлари корхонаси 188,2 минг сўм ноқонуний даромад қилган.

Белгиланган нархларни нотўғри қўллаш ҳисобига истеъмолчиларни Зомин туман электр тармоқлари корхонаси 63,5 минг, Янгиобод туман корхонаси 220,9 минг, Фориш туман корхонаси 71,2 минг, Ғаллаорол туман корхонаси 61,8 минг сўмга «чув» туширган.

Хуллас, вилоят электр тармоқлари корхонасининг ноқонуний ўзлаштирган даромадларига 100 фоизлик жарима қўлланиладиган бўлди. Бу жами 1269,6 минг сўмни ташкил этади.

Олимжон ҚУЛМАТОВ,
Жиззах вилоят монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш Давлат қўмитаси ҳудудий бошқармаси бўлим бошлиғи

Ўзбекистон Миллий хавфсизлик хизмати ходимлари республика олий ўқув юртларига ўқишга киришда катта пул эвазига ноқонуний тарзда ёрдам кўрсатиш билан шуғулланаётган бир гуруҳ шахсларнинг фаолиятига чек қўйди. Тадбир давомида 15 нафар киши қўлга олинди. Уларнинг аксарияти Тошкентдаги нуфузли олий ўқув юртларининг билимли талабалари экан.

СОХТА АБИТУРИЕНТЛАР СИРИ ФОШ ЭТИЛДИ

Жиноий режага кўра, гуруҳ ташкилотчилари томонидан ёлланган талабалар ота-оналари катта миқдорда пул тўлаган абитуриентларнинг ўрнига тест синовларидан ўтишлари лозим бўлган. Тошкент шаҳрида яшовчи Исмоил С. ва Давлатбек Р. гуруҳ ташкилотчилари бўлиб, улар ёлланган олий ўқув юртига ўқишга кирган ҳар бир абитуриент учун 2 минг АҚШ доллари ваъда қилган. Давлатбек Р. шаҳарнинг турли даҳаларида бир неча уйни ижарага олиб, у ерда сохта абитуриентларнинг имтиҳонларга муттасил тайёрланишини ташкил қилган. Исмоил С. эса уларнинг билим даражасини текшириш билан шуғулланган. Фирибгарлар тест синовларига кириш учун ташқи кўриниши абитуриентларга ўхшаш бўлган талабалардан фойдаланишни режалаштирган. Шунингдек, қонунга хилоф равишда паспортларга ўзгартиришлар киритиш ҳам кўзда тутилган.

Гуруҳ аъзоларини қўлга олиш пайтида 2003 йил учун тест топшириқларининг нусхалари ҳам топилиб, мусодара қилинди. Ушбу ҳолат бўйича МХХ тергов идоралари томонидан жиноий иш қўзғатилди.

(ЎзА)

МУЛККА ЭГАЛИКНИНГ ЯНГИ ШАКЛИ

иқтисодий ривожланишда энг яхши омил

Андижон нафақат плёнка остида пахта етиштиришни ҳадисини олган миришкор деҳқонлар ошёни, балки тоғ-тоғ қирмизи дон яратувчи устазода ғаллакорлар тажриба майдони ҳамдир. Ғалла мустақиллиги сари алп қадам ташлаган ҳам андижонликлар бўлди. 74 минг 125 гектар майдондан июлнинг биринчи ҳафтасида 245 минг 900 тонна сара дон тайёрлаб, шартнома режасини дўндирган ҳам андижонликлар.

Вилоят ҳокимлиги ҳамда касаба уюшмалари вилоят Кенгаши ўртасида имзоланган битишув иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш ва халқ фаровонлигини юксалтиришга хизмат қилмоқда. Меҳнат аҳлининг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий манфаатларини ҳимоялаш бўйича жамоа шартномаларига киритилган алоҳида бандларнинг ижроси устидан назорат, айниқса, кучайтирилди.

Марҳамат туман агросаноат мажмуи тармоқ қўмитаси раиси, Абдужаббор Абдураҳимов бу ҳақда шундай дейди:

— Тармоқ қўмитаси билан туман ҳокимлиги ўртасида тузилган жамоа битимида дала меҳнаткашлари, жумладан, ғаллакорларнинг ижтимоий-иқтисодий ҳимоясига муҳим ўрин берилган. Мавсум илғорларини рағбатлантириш, техника хавфсизлиги, меҳнат муҳофазаси, ғаллакорларнинг маиший иш шароитини яхшилашга жиддий эътибор берилди. Айни кунларда 25 та бошланғич касаба уюшмаси, 26 та цех ташкилоти, 176 та цех гуруҳи 24 минг нафар касаба уюшма аъзолари билан ҳамнафас, ҳамфикрликда иш юритмоқда. «Энг кўп дон ўрими комбайнчиси», «Энг яхши ҳайдовчи», «Энг яхши ғаллакор пудратчи» номинациялари бўйича кўрик-танлов эълон қилганмиз. Тармоқ қўмитаси давлат ва жамоат ташкилотлари билан якдил бўлиб ўз аъзоларининг ҳуқуқ-манфаатларини изчил ҳимоя қилмоқда. Бу борада соғлиқни сақлаш ходимлари, туман савдо ва ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти кўмагидан мамнунмиз. Ғаллакорлар учун марказий хирмонларда икки маҳал бепул иссиқ овқат ташкил қилинган. Шифокорлар дала айланиб, комбайнчи ва ҳайдовчиларни вақти-вақти билан кўрикдан ўтказмоқдалар. 8 та кўчма дўкон ишлаб турибди. Дам олиш палаткалари ташкил қилинган.

Яратилган қулайликлар ўз самарасини берди. 5550 гектар майдонда 20 минг тоннадан зиёд дон етиштирилиб, давлатга ғалла сотиш шартномаси бажарилди. Ҳосилдорлик 70 центнердан ошиб кетди. «Машъал» ширкат хўжалиги 3538 тонна донни саранжомлаб, шартномавий режани тумандагина эмас, вилоятда биринчилар қаторида уддалади. «Шуҳрат» фермер хўжалиги бошлиғи Тожимирза Нуриевнинг меҳнат ғалабаси, айниқса, қувонарлидир. 355 тонна дон тайёрлаб, «Энг яхши ғаллакор фермер» деган унвон соҳиби бўлди.

Рағбат бор жойга қут-барака ёғилаверади. Маъмуржон Алёров оиласи ўз меҳнатининг роҳатини кўрди. Шартномадан ошиқча буғдой тақсимланганда унга 14,5 тонна буғдой тегди. 11 гектар ерда деҳқончилик қилган оилавий ижарачилардан Гулмирза Худойбердиевлар хонадони ҳалол меҳнати эвазига манфаат топди. 10 тоннага яқин донни қазноғига ташиб олди. Унга алмаштириш шарти билан тайёрловчиларга 31 тонна ғалла топширилди. Бошқача айтганда, ун ҳам, нон ҳам эндиликда фермерлик аъзоларининг ўзидан чиқадиган бўлди.

Андижон туманидаги Бобур номли ширкат хўжалиги касаба уюшма қўмитаси раиси Рустамжон Мухторовнинг ҳам айтадиган гаплари кўпайиб қолган кўринади.

— Касабақўм меҳнаткашларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатларини жамоа шартномалари орқали мустаҳкамлашга интилмоқда, дейди у. – Чунки сон ва сифат жиҳатидан кўзга кўринган жамоалардан қарийб 30 мингга яқин касаба уюшма аъзоларини бирлаштирган 43 та бошланғич ташкилотимиз самарали фаолият юритиб келмоқда.

Иш берувчининг жамоа шартномасида белгиланган мажбуриятлари бажарилишида унинг касабақўм билан ҳамкорлигини алоҳида таъкидламоқчиман. Ғалла ўрим-йиғимини уюшқоқлик билан ўтказиш юзасидан қўшма қароримиз бунга яққол мисолдир. Қарорда кўрсатилганидек, мавжуд 13 дала шийпонида ғаллакорлар учун бепул иссиқ овқат тайёрланмоқда. Ишчиларнинг ишга келиб-кетишлари учун махсус транспорт ажратилган. Мавсум илғорларини рағбатлантириш йўлга қўйилган.

Моддий манфаатдорлик устувор жойда ютуқлар кўпаяверади. Расулжон Маҳкамов бошлиқ оилавий пудратчилар ҳар йили пахта ва ғалладан мўл ҳосил етиштириб келади. Жорий йилда 32 гектар майдонда «Крошка» навли буғдой парваришланди. 32 гектарлик пайкалдаги ғўзалар ривожига ҳам ҳавасингиз келади. Шу кунларда ғўзалар ёппасига кўсакламоқда.

Ислоҳот одимлари

Пудратчиларнинг эртанги кундан кўнгли тўқ. Шартномадан ортиқча 28 тонна дон ўзларига қолди. Шу кунларда ҳар бир пудратчининг қазноғига 2 тоннадан буғдой тўкилиши арафасида, бозор баҳосида сарҳисоб қилинса, мўмайгина даромад юзага келаяпти. Юқоридаги қўшма қарор бўйича жамоа бир бош қўй билан тақдирланди. Пудратчилардан Мухторжон Қўзиев 70 центнерлик, Ҳабибулло Раҳимов 75 центнерлик маррани эгаллаб, давлатга дон сотиш буюртмасини зиёдаси билан дўндирдилар.

Жамоа мулкдорликнинг янги шаклига ўтгач, хўжаликнинг иқтисодий аҳволи яхшиланиб бормоқда. Жорий йилда 224 гектар майдон 13 нафар пудратчи ўртасида тақсимланди. Икки томонлама келишувга асосан, ҳар бир пудратчи гектаридан 58 центнердан дон етиштириш мажбуриятини олди. Шартнома бу лафз дегани. Натижада 1307 тонна ўрнига 1456 тонна дон тайёрланиб, шартномавий режа ўринланди. Ҳосилдорлик гектар бошига 65 центнерни ташкил этди. 379 тонна дон уруғ сифатида давлатга сотилди. Уруғлик буғдойдан 39 миллион, товар дон ҳосилидан 36 миллион, жами 75 миллион сўм даромадга эришилди.

Кези келганда иш ҳақидан қарздорлик аллақачон барҳам топганлигини таъкидлаш жоиз. Омборларимизга 500 тонна донни жамғариб қўйдик. Донни эрта-индин ойлик маошга қўшимча қилиб тарқатиш мўлжалланмоқда. Топилган даромадни аҳолининг ижтимоий-иқтисодий ҳимоясига сарфлаш реж алаштирилиб қўйилган. Мақсад ширкат аъзоларининг ҳаёт тарзи ва турмуш фаровонлигини оширишдир. «Заврақ» маҳалласида 624 ўринли мактаб, Бобур кўчасида қишлоқ врачлик пункти қурилиши бошлаб юборилди. Шунингдек, 2 километр масофага яқин газ тармоғи тортилмоқда. Натижада 500 хонадонда «зангори олов» порлай бошлайди.

Собиржон РЎЗИМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

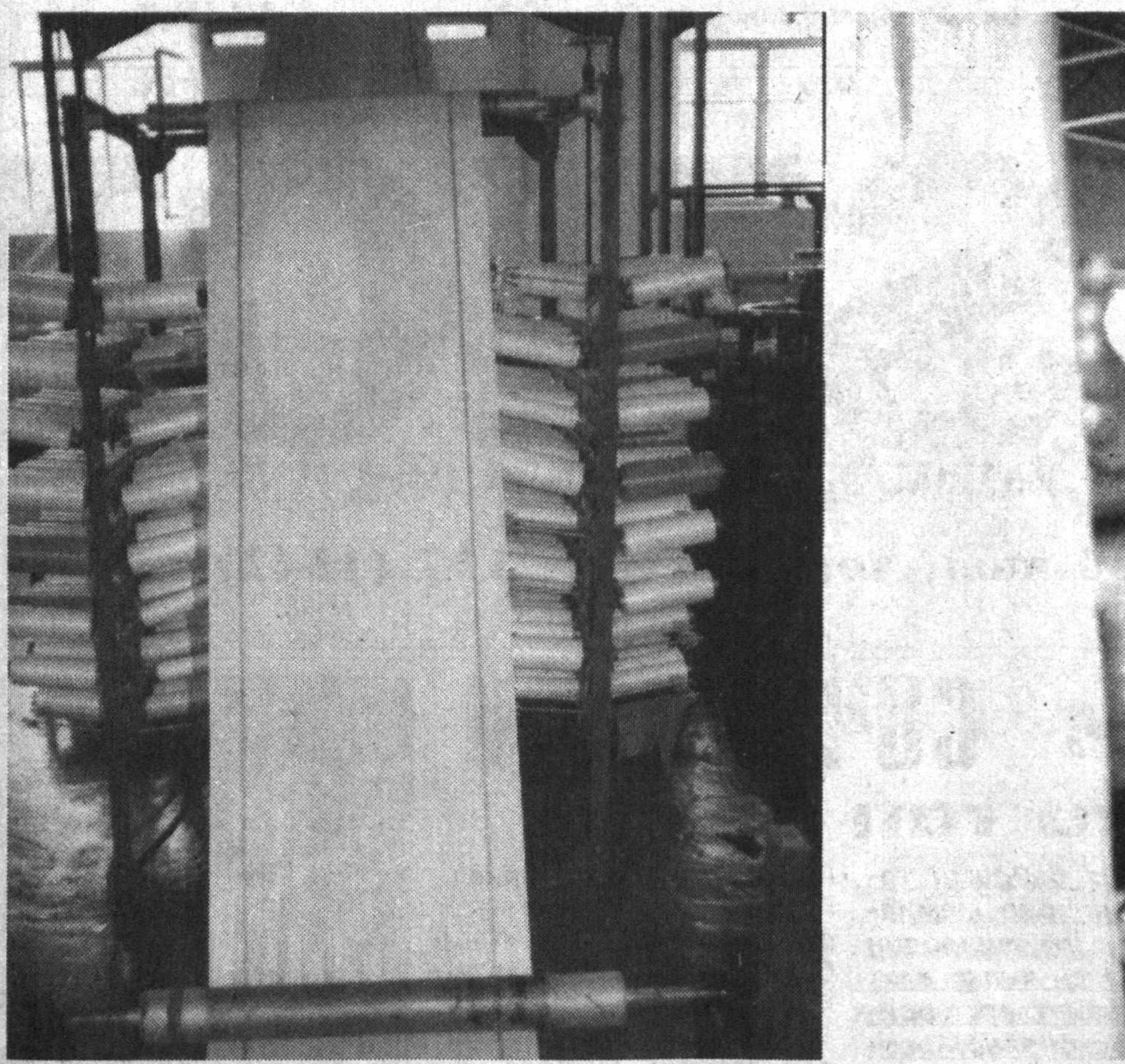

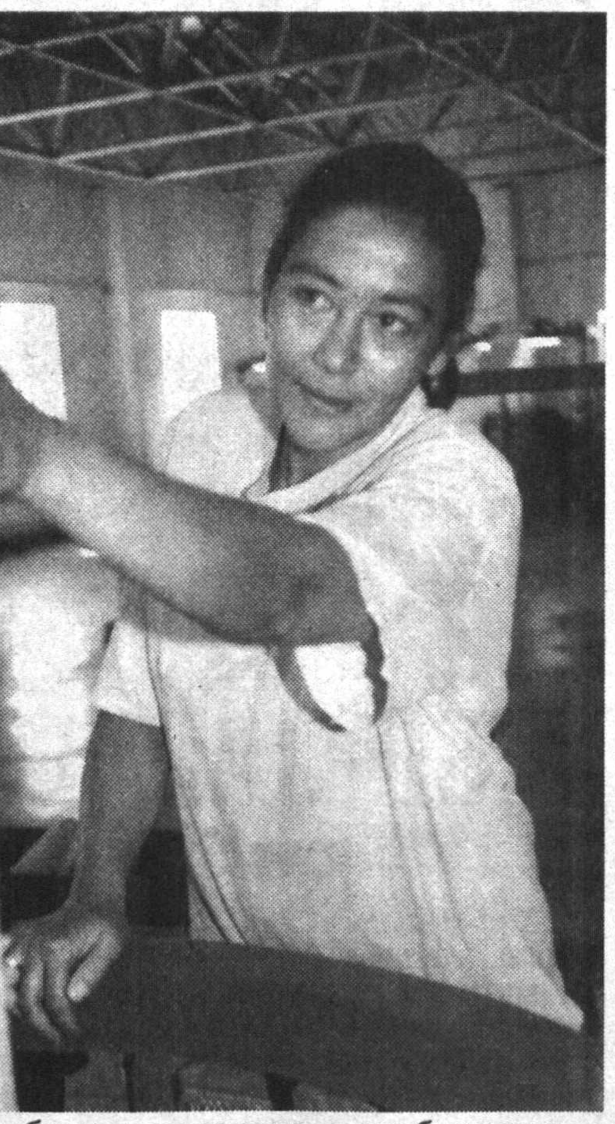

«Хонқақоп» масъулияти чекланган жамиятда 78 нафар киши меҳнат қилади. Корхонада ўртача ойлик иш ҳақи 30 минг сўмни ташкил этмоқда. Ишчилар учун бу ерда барча қулайликлар мавжуд. Муҳими, корхона ишчилари томонидан сифатли маҳсулот ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу сабаб корхона буюртма асосида республикамизнинг қатор вилоятларига тайёр маҳсулотлар етказиб бермоқда.

Икром ҲАСАНОВ олган суратлар

УРГУТ ГИЛАМЛАРИ

Самарқанд вилоятининг Ургут туманида миллий ҳунармандчилик анъаналари, айниқса гиламдўзлик авлоддан-авлодга ўтиб, бугунги кунда ҳам муносиб эъзоз топиб келмоқда.

Ургут шаҳрида эронлик ишбилармонлар билан ҳамкорликда ташкил этилган "SAM-NEGIN" Ўзбекистон-Эрон қўшма корхонасининг фаолият бошлаганлиги ҳунармандлар учун янги имкониятларни яратди. Қўшма корхонада турли ўлчам ва дизайндаги гиламлар ҳамда поярдозлар ишлаб чиқарилади. Корхона энг замонавий дастгоҳлар билан жиҳозланган. Айни пайтда корхона харидорларнинг дастлабки буюртмаларини қабул қила бошлади.

"Туркистон-пресс"

Тармоқ касаба уюшма қўмиталарида

ИБРАТЛИ ТАДБИРЛАР

Жамиятдаги ўзгаришлар меҳнаткашлар ўз ҳуқуқларини тобора чуқурроқ англашини, талаб қилишини тақозо этмоқда. Бу жараёнда эса уларнинг манфаатларини ҳимоя қиладиган касаба уюшмаларининг масъулияти ортиб бораверади. Шунинг учун таълим ва фан ходимлари касаба уюшма Каттақўрғон шаҳар вакиллиги ўз аъзоларининг дарду ташвишига шерик бўлиш, муаммоли масалаларни ҳал этишга интилмоқда.

Ҳозирги пайтда шаҳар тармоқ касаба уюшма ташкилоти атрофига 2795 нафар аъзо бирлашган. Уларнинг ижтимоий-иқтисодий манфаатлари қамрови эса кенг. Касаба уюшма ташкилоти фаолиятининг асосий йўналиши ана шу масалаларга қаратилган. Раёсат йиғилишлари ва пленумларда долзарб масалаларнинг фаол муҳокама қилиниши ҳамда амалий қарорлар қабул этилиши, ижроси таъминланиши туфайли кейинги вақтларда анча ижобий ўзгаришларга эришилди. Касаба уюшма аъзолари сони 354 нафарга ортгани ҳам бунинг далилидир. Кам таъминланган оилаларни, нафақахўрларни, ногиронларни ижтимоий ҳимоялаш моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш, соғломлаштириш тадбирларининг изчил уюштирилиши ҳам касабақўм мавқеини оширмоқда.

Ҳар йили маориф ходимларининг 650 нафар фарзандлари шаҳар халқ таълими бўлими тасарруфидаги Ибн Сино номли болалар оромгоҳида дам оладилар. Оромгоҳ шароити жуда яхши. Шу боис ўтган йили АҚШнинг тинчлик корпуси йўлланмаси билан 50 нафар хорижлик бола оромгоҳимизда ҳордиқ чиқарди. Бу халқаро алоқаларни йўлга қўйишда илк ва муҳим қадам бўлди. Бундан ташқари, мактаблар қошида оромгоҳлар ташкил этилиб, болаларни дам олдиришга эришилаяпти. Шунингдек, ўқитувчиларни соғломлаштириш мақсадида мамлакатимиздаги сиҳатгоҳларга йўлланмалар ажратиш билан бирга вилоятдаги «Устоз» экология ва саломатлик маркази имкониятларидан ҳам кенг фойдаланилаяпти.

Спорт ва маданият тадбирлари ҳам фаолиятда етакчи ўрин тутади. Спортнинг 8 тури бўйича тармоқ ходимларининг спартакиадалари ўтказилди. Бундай тадбирлар «Обод маҳалла йили» муносабати билан шаҳар маҳаллаларида ҳам ўтказилаяпти. Шаҳар тармоқ касаба уюшма ташкилоти Сўфи Оллоёр ҳамда Ҳожиқурбол маҳаллаларини оталиққа олган. Бу маҳаллаларда маданият ва маънавият тадбирларини ташкил этиш, болалар спортини ривожлантириш бизнинг назоратимизда.

И.УМАРОВ,
Таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси Каттақўрғон шаҳар вакиллиги раиси

Қарор ва ижро

БОЗОР ҲАМ, МАҲСУЛОТ ҲАМ ЎЗИМИЗНИКИ БЎЛСИН

Бозорларимизда хориж маҳсулотларининг кўплиги яхши. Лекин уларнинг ҳаммаси ҳам қонуний йўл билан олиб келинганми? Сифатига кафолат борми? Самарқанд вилоят божхонасидан олинган маълумотларга қараганда, Вазирлар Маҳкамасининг «Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»ги қарори талабига фуқаролар томонидан риоя этилмаётган ҳолатлар ҳамон учраб турибди.

Ўтган давр мобайнида вилоят ҳудудига ноқонуний олиб кирилаётган 280 миллион сўмликдан зиёд товарлар тўхтатиб қолинди. Бунинг асосий қисми давлат фойдасига мусодара этилди. Бундай ҳолатлар Тожикистон билан чегарадош жойларда кўпроқ қайд этилаяпти. Хусусан, фуқаролар Д.Маллаев, Д. Иброҳимова, Ҳ.Охунова, М.Маматқулова, Д.Шерматова ва У.Саримсоқова қонунни бузиб, панд еб қолишди. Шунингдек, Туркманистон орқали маданий моллар, тамаки маҳсулотлари ноқонуний келтирилаётганида йўл тўсилди. Қоидабузарлар «Урганч — Тошкент» йўналишидаги йўловчи поездларида кўп учраяпти. Катта миқдорда акциз маркасиз сигареталар олиб келаётган С.Норова, Г.Ахтамоваларга нисбатан жиноий иш қўзғатилди.

Божхоначилар магистрал ва айланма йўлларда доимий назорат ўрнатишган. Бу ижобий самарасини бераяпти. Масалан, 22Е 5054 рақамли КамАЗ автомашинаси тўхтатилганда, унинг юкхонасида фуқаро Ҳ.Охуновага тегишли 8 миллион сўмлик хориж товарлари борлиги маълум бўлди. Р.Ботиров исмли шахс эса ноқонуний йўл билан Қозоғистонда ишлаб чиқарилган маҳсулотларни Тошкент орқали Хоразмга олиб кетаётганида қўлга тушди.

Йўллардаги назоратдан ташқари савдо шохобчаларида ҳам текширувлар ўтказилмоқда. Самарқанд шаҳридаги «Раҳмон» хусусий дорихонаси текширилганда, яширинча олиб келинган 377 турдаги дори воситалари топилди. Шунингдек, Тойлоқ туманидаги ака-ука Пўлатовларнинг ҳам ноқонуний дори-дармон савдосига чек қўйилди.

Қ.УМИРОВА

2003 йил — Обод маҳалла йили

ХАЙРЛИ ИШЛАР кўлами кенгаймоқда

Истиқлолимизнинг мучал ёши халқимиз хотирасида абадий қолишига шубҳам йўқ. Биргина ўзим оқсоқоллик қилаётган маҳалладаги ишлардан кишининг ақли шошади. Шу йилнинг ўзида ҳудудимизда касб-ҳунар коллежи иш бошлаган бўлса, эндиликда болалар спорт мажмуасига асос солиняпти. Эски, ташландиқ универмаг биноси ҳашар йўли билан таъмирдан чиқариляпти. Ҳадемай у қишлоғимиз ёшларини ўз бағрига қабул қилади. Бир қатор савдо-маиший хизмат шохобчалари барпо этилди. Эл фаровонлиги йўлида хайрли ишлар кўлами кенгайиб бораяпти.

Маҳалламизда тадбиркорликка кенг ўрин берилган. Айни чоғда ҳудудимизда 50 нафардан ошиқ киши маҳалланинг ўзида иш ўринларига эга бўлишди. Муҳими, қарийб 1500 нафар киши истиқомат қиладиган қўрғонда бирорта ишсиз кишини учратмайсиз. Бу муаммо бизни ташвишга солмайди ҳам. Янги иш ўринлари ташкил қилиш борасида ўн йиллик режа асосида иш тутаётганимиз ўз самарасини бермоқда.

Ҳудудимизда 13 нафар уруш қатнашчиси яшайди, 184 нафар кўп фарзандли хонадонлар мавжуд. Улар маҳалла қўмитаси оталиғига олинган. Ижтимоий муҳофазага муҳтож кишилар ҳар ойда маҳалла бюджетидан моддий мадад олиб туриш имконига эга. Эндиликда орзуимиз шинам ва обод гузар барпо этиш. Бу борада амалий ишларга киришганмиз.

Тўйчи ТУРСУНҚУЛОВ,
Мирзаобод туман «Наврўз» маҳалла қўмитаси раиси

Бошланғич ташкилот кўп ишга қодир

МЕҲНАТДА ЎРНАК КЎРСАТГАН

ходимларга бир ойлик маош миқдорида мукофот

Ўз сафига 55 нафар ишчи-хизматчини бирлаштирган «Сурхондарётелеком» филиалининг Сариосиё телекоммуникация боғланмаси бошланғич касаба уюшма қўмитаси томонидан ходимларни ижтимоий ҳимоялаш борасида бирталай ишлар амалга оширилмоқда.

Халқ хўжалигининг қатор соҳаларида пешқадамлик қилаётган туманимиз аҳолисига еттита АТС хизмат қилмоқда. Уларда 2414 та телефон нуқтаси мавжуд. Шунингдек, заҳирада яна 1246 та телефон нуқтаси бор. Қувончлиси, алоқа ходимлари хизматидан аҳоли мамнун. Бунга, албатта ишчи-ходимларимизнинг унумли ишлашлари учун барча шарт-шароитларнинг яратиб берилганлиги, меҳнатда ўрнак кўрсатганлар муносиб рағбатлантириб борилаётганлиги бош омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Маъмурият ва касаба уюшма қўмитамиз ўртасида 2003-2004 йилларга мўлжаллаб тузилган жамоа шартномасида ишчи-ходимларнинг ижтимоий, иқтисодий, ҳуқуқий манфаатлари тўла-тўкис ўз аксини топган. Ҳозирги пайтда ходимларимизнинг ўртача ойлик маоши 54 минг сўмни ташкил этмоқда. Иш ҳақининг узлуксиз равишда бериб борилиши таъминланяпти. Шунингдек, ишга келиб-кетиш ҳамда тушлик учун қўшимча тарзда устама ҳақ бериш ҳам йўлга қўйилган.

Меҳнат режаларини ортиғи билан бажариб келаётган Абдулла Бойтўраев, Комил Ҳакимов, Салим Бўронов, Гулмирза Жаффаров, Надя Маниязова сингари ходимлар бир ойлик иш ҳақи миқдорида рағбатлантириб келинмоқда. Бундан ташқари, умумхалқ байрамлари муносабати билан барча ходимларга мукофот пуллари берилялпти. Байрам ва дам олиш кунлари ишлаганларга эса икки баробар миқдорида иш ҳақи ёзилади. Кўп йиллик меҳнат тажрибасига эга бўлган ишчиларимизни рағбатлантириш ҳам яхши анъанага айланган. Чунончи, 5 йилдан 10 йилгача ишлаганлар иш ҳақининг йигирма, ундан юқорилар эса эллик фоизи миқдорида мукофотланмоқда. Зарарли иш шароитида меҳнат қилаётган ходимларимизга доимий равишда сут ва сут маҳсулотлари берилиб борилялпти.

Боғланма ходимлари Комил Ҳакимов ва Шаҳло Омоноваларнинг никоҳ тўйларида уларнинг ҳар бирига энг кам иш ҳақининг ўн баробари миқдорида моддий ёрдам кўрсатилди. Кўп йиллар корхонамизда меҳнат қилган Наримон Зариповни нафақага кузатиш маросимида эса мукофот пули ва эсдалик совғалари топширилди. Байналмилалчи ишчиларимиз Салим Бўронов ва Рашид Эшбобоев тўрт минимал ойлик иш ҳақи миқдорида даромад солиғидан озод этилган. Тизимда 15 йил узлуксиз ишлаган ходимларимиз хонадонларига ўрнатилган алоқа воситаси хизмати учун 50 фоизли имтиёзли абонент тўлови жорий қилинган. 15 йилдан ортиқ ишлаганлар эса бепул телефон хизматидан фойдаланишмоқда. Ишчиларимиз ҳар йили белгиланган жадвал асосида таътилда бўлишади. Уларга уч кунгача иш ҳақи сақланган ҳолда қўшимча таътил берилади. Хуллас, ҳар бир ходимимиз кучли ижтимоий ҳимояга олинган. Бу йўлдаги саъй-ҳаракатларимизни бундан кейин ҳам кенг кўламда давом эттириш ниятидамиз.

Анвар МАНИЯЗОВ,
«Сурхондарётелеком» филиалининг Сариосиё телекоммуникация боғланмаси касаба уюшма қўмитаси раиси

ФОЙДАДАН КИТОБ ОЛИНДИ

Тўрақўрғон қишлоқ хўжалик касб-ҳунар коллежи талабалари бу йил ўқув-тажриба хўжалигида ғалла етиштириб, ўз кутубхоналарига 350 минг сўмлик илмий ва бадиий китоблар сотиб олишди.

- Бўлғуси мутахассисларнинг пухта амалий билим олишларида 20 гектарлик тажриба майдонимизнинг аҳамияти катта бўляпти,- деди коллеж директори Набижон Бойбобоев. - Пахта ва ғалладан ҳар йили яхшигина даромад оляпмиз. Ўтган йили бу борадаги кўрсаткич 800 минг сўмни ташкил этди. Ўқув-тажриба хўжалигининг даромади коллежнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда. Кичик ишлаб чиқариш майдонимизни келгуси йили яна кенгайтирмоқчимиз. Ўшанда даромадимиздан олинган маблағ ўз эҳтиёжимизни тўлиқ қоплайди.

Муаммо кўндаланг қўйилади

ХУСУСИЙЛАШТИРИШДАГИ ЧАЛКАШЛИКЛАР

Вазирлар Маҳкамасининг ярим йиллик якунларига бағишланган мажлисида таъкидланганидек, ислоҳотларнинг ҳозирги босқичидаги ўта муҳим масала - хусусийлаштириш жараёнларини чуқурлаштиришдан иборатдир. Агарда шу маънода сўз юритадиган бўлсак, ўтган давр ичида Қашқадарёда хусусий сектор, фермер хўжаликлари ва тадбиркорлик фаолиятининг кенг ривож топиши учун бир мунча ишлар амалга оширилди. Хусусан, жорий йилнинг биринчи ярмида 21 та корхона ва объектлар давлат тасарруфидан чиқарилди. Бюджетга 603 миллион сўм маблағ туширилди. Корхоналарнинг 224 миллион сўмлик акциялари сотилди.

Вилоят фаолларининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида қайд қилинганидек, хусусийлаштириш юзасидан белгиланган дастурнинг ижроси бўйича олиб борилаётган ишлар талаб даражасида эмас. Режа сон жиҳатидан таъминланган бўлса-да, бевосита хусусийлаштиришдан пул маблағлари тушириш бор-йўғи 12 фоизга бажарилди.

Бу рақам Касби ва Миришкор туманларида 2, Қарши туманида 3, Ғузор туманида 5 фоизни ташкил этади, холос.

Хорижий инвестицияларни жалб этиш борасида ҳам етарли иш қилинмаяпти. Биринчи ярим йилликда 144 миллион сўмлик акция ва 130 миллион сўмлик кўчмас мулк иншоотларининг биронтаси сотилгани йўқ.

Вазирлар Маҳкамасининг «Қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш соҳасидаги қонун ҳужжатларини амалга оширишга доир чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорининг бажарилишини таъминлашда сусткашлик ҳукм сурмоқда. Хусусан, фермер хўжаликларини ташкил қилиш, мулкни ҳақиқий эгаларига бериш ва улардан самарали фойдаланишда жиддий нуқсонлар мавжуд.

Косон туманида сотилган йирик ва майда шохли молларнинг 113 миллион сўми, чорвачилик иншоотларининг 129 миллион сўми тўланмаган.

Бундай чалкашликлар Нишон туманида ҳам учраб турибди. Тумандаги сотилган чорва моллари ҳисобида 271 миллион сўм, чорва комплекслари бўйича 309 миллион сўм маблағ ундирилган эмас. Туманнинг собиқ раҳбарлари лоқайдлиги туфайли У.Юсупов, Ибн Сино номли, «Самарқанд», «Дўстлик» сингари хўжаликларда сотилган чорва моллари паст нархларда баҳоланган. Прокуратура протестидан сўнг нархлар қайта кўриб чиқилган. Шунга қарамасдан, маблағ ҳозирга қадар тегишли ҳисоб-рақамларига туширилмаган.

Тумандаги Абдулла Қодирий номли фермер хўжаликлари уюшмасида қиймати 28 миллион сўмлик чорвачилик фермаси собиқ мудири Жайлов Бердиевга сотилган. Яна бир қизиқ томони шундаки, ферма сотилган пайтда Ж.Бердиевнинг фермер хўжалиги бўлмаган. Унинг низоми Нишон туман ҳокимининг 2002 йил 15 апрелдаги (3 ойдан сўнг) 161-4 сонли қарори билан давлат рўйхатидан ўтказилган.

Туман иқтисодий ночор корхоналарни фермер хўжаликларига айлантириш комиссиясининг А.Қодирий номли ширкат хўжалиги моллари ва биноларини сотиш тўғрисидаги далолатномаси белгиланган талабларга зид тузилганлиги учун вилоят хўжалик суди уни бекор қилди. Ж.Бердиев номли фермер хўжалигидан уюшма фойдасига 8 миллион сўм етказилган зарар ундирилди.

Вилоятнинг Миришкор туманидаги 11 та фермерлар уюшмаси бўйича чорва моллар ҳисобидан 200 миллион сўм ва чорвачилик комплекслари ҳисобидан 354 миллион сўм маблағ ундирилмасдан турибди. Бундай аҳвол Муборак, Касби, Чироқчи ва Деҳқонобод туманларида ҳам мавжуд.

Фермер хўжаликлари фаолиятини юритиш учун мини банклар, минерал ўғитлар ва ёнилғи-мойлаш материаллари билан таъминлайдиган шохобчалар, муқобил машина трактор парклари ва сувдан фойдаланиш уюшмалари тузилган. Аммо хизмат кўрсатувчи ташкилотларнинг фаолияти талаб даражасида эмас. Ёнилғи ва мойлаш материаллари, минерал ўғит ва сув ресурсларининг ўз вақтида етказиб берилмаётганлиги норозиликларга сабаб бўлмоқда. Фермер хўжаликлари учун эҳтиёт қисмлар, минерал ўғитлар сотадиган дўконлар номигагина ташкил этилган.

Мақоламиз сўнггида кишиларни ташвишга солаётган яна бир муаммога эътиборингизни тортишни истардик. 2002 йилда пахта ишлаб чиқариш режасини бажарган 8183 та оилавий пудратчилар ўзларига тегишли ўсимлик мойи, шелухани ҳанузгача тўлалигича олишгани йўқ.

Иззат ҲИКМАТОВ,
«Ишонч» мухбири

ИЖОБИЙ ЕЧИМ

Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси истеъмолчиларнинг қонуний манфаатларини ҳимоялаш ва қўллаб-қувватлаш борасида кенг қамровли ишларни амалга оширяпти.

Ҳозир қарийб барча маҳалла, бозор, уй-жой мулкдорлар ширкати, таълим масканлари, корхоналарда истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш бўйича жамоатчилик асосидаги таянч гуруҳлари ишлаб турибди. Шаҳар ва туманларда эса истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоя қилиш жамиятлари фаолият кўрсатяпти.

Қўмитанинг истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва реклама қонунчилигига риоя этилишини назорат қилиш бошқармасидан ЎзА мухбирига хабар қилишларича, ўтган ярим йил давомида истеъмолчилар ўз ҳақ-ҳуқуқлари ҳимоя қилинишини сўраб 405 ариза ва шикоят ёзган. Уларнинг аксарияти истеъмолчилар фойдасига ҳал этилиб, 102 миллион сўмга яқин зарар ундирилган. Ишонч телефонлари орқали олинаётган шикоятлар ҳам тезда ижобий ечимини топаётир.

Шу йил бошидан буён Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоялаш ва Реклама тўғрисидаги қонунлар талабларининг бажарилиши бўйича қўмита ва унинг ҳудудий бошқармалари томонидан уч юздан зиёд корхона, ташкилот, коммунал хўжаликда текширув ўтказилган. Бунда талайгина қонунбузарликларга йўл қўйилгани аниқланган. Натижада истеъмолчилар фойдасига 64 миллион сўмга яқин зарар ундирилган.

Орамиздаги одамлар

Мустақиллик деҳқонга имконият эшигини очиб берди. Она заминимиз ҳам ўз саховатини улардан аямади. Меҳнатидан роҳат топган деҳқон эса ғайрат ва шижоат билан бугун мўл-ҳосил етиштириб, кўзланган маррани эгаллаш учун бор имкониятларни ишга солмоқда.

САЛИМ ОТА БОҒЛАРИ

Зангиота туман Алишер Навоий номли ширкат хўжалигидаги «Семурғ» фермер хўжалиги раҳбари Салим ота Тоҳиров оила аъзолари билан мавжуд ҳар қарич ердан унумли фойдаланиш йўлларини излаб топмоқда. Хўжаликдаги 2 гектардан ортиқ ернинг бир гектарида олмабоғ ташкил қилинган. Ҳар йили ярим гектар ерга экилган қулупнайдан яхшигина ҳосил олинади. Ўтган йили соф даромад 800 минг сўмни ташкил қилди. Бу йил кўзланган фойда эса ундан ҳам юқори. Ярим гектарга экилган мирзатерак ва калифорния тераклари эса бугун шовуллаб кўкка бўй чўзмоқда.

— Тeракларга салгина эътиборсизлик қилинса, қуриб қолиши хеч гап эмас. Шу боис улар доим парваришда, - дейди Салим ака.

Албатта, отахоннинг гапларида жон бор. Зараркунанда ҳашаротлар тeракларнинг ашаддий душманидир. Уларга қарши тинимсиз курашилмаса, бир зумда тeракларга қирғин келтиришлари мумкин. Шу сабаб ўстирилаётган ҳар бир ниҳол Салим аканинг назоратидан четда қолмайди.

Отахон ердан унумли фойдаланиш сирларини яхши билади. Хўжаликка қарашли ернинг барча қисмига дид билан экилган мевали дарахтлар ва турли хил полиз экинларини кўриб кишининг баҳри-дили очилади. Ариқ бўйларидаги гилос ва ўрик каби мевали дарахт шохлари ҳосилдан ял-ял товланади. Буларнинг барчаси шубҳасиз деҳқоннинг ўз касбига меҳр билан қараши ва деҳқончилик борасида катта малакага эга эканлигидан далолат беради. Отахон ўтган йили халқаро жамғарма томонидан ерни изоҳлаш бўйича ўтказилган тадбирда қатнашиб, Чехия элчихонаси томонидан диплом билан тақдирланган эди. Салим ака изланиб, тажриба орттиришдан ҳам чарчамайди. Фикримизнинг исботи сифатида отахоннинг 2002 йилда «Фермерларни ўқитиш ва ахборот билан таъминлаш маркази»да ўқиб, гувоҳнома эгаси бўлганлигини айтиб ўтишимиз мумкин.

Фермер хўжалигидаги барча юмушлар шахсий техникалар ёрдамида амалга оширилади. Шу боис ширкат хўжалигидан ёрдам сўраб мурожаат қилишга ҳожат йўқ. Ўғиллари Эркинжон ва Каримжонлар отахонга қўш қанот. Айни кунларда боғларда етиштирилган ҳосилни йиғиштириб олиш ишлари қизғин палла кирган.

— Энг сара, сифатли ноз-неъматларимизни мустақиллигимизнинг 12 йиллиги арафасида халқимиз дастурхонига тортиқ қилиш ниятидамиз,- дея суҳбатга якун ясайди отахон.

Ҳа, бугун юртимизнинг қалби пок, меҳнаткаш инсонлари самарали меҳнатлари билан муқаддас байрамни қарши олмоқдалар.

Р.САЙДАҲМЕДОВА,
«Ишонч» мухбири

Саволларингизга Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма Марказий қўмитасининг ижтимоий-иқтисодий масалалар бўйича бўлим мудири Муқаддамхон Ғафурова жавоб беради

САВОЛ: 1. Қонунчиликка биноан Тиббий-меҳнат эксперт комиссиялари шифокорлари кунига неча соат ишлашлари керак?

2. Раҳбарият ТМЭК шифокорлари иш вақтини кўпайтиришга ҳаққи борми?

Ҳ.АЪЗАМОВ,
Жиззах вилояти

ЖАВОБ: 1. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Кодексининг 118-моддасига асосан, юқори даражадаги ҳис-ҳаяжон, ақлий зўриқиш, асаб танглиги билан боғлиқ, яъни алоҳида тусга эга бўлган ишлардаги айрим тоифадаги ходимлар учун (тиббиёт ходимлари, педагоглар ва бошқалар) иш вақтининг муддати ҳафтасига 36 соатдан ошмайдиган қилиб белгиланади.

Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 мартдаги 133 сонли қарорига мувофиқ бир ставкада ишлайдиган Тиббий-меҳнат эксперт комиссиялари (ТМЭК) ва Тиббий-маслаҳат комиссиялари шифокорларининг иш куни 5,5 соат қилиб белгиланган.

2. Касаба уюшма вакили билан келишилган ҳолда раҳбарият ходимнинг иш вақтини узайтириши ва иш вақти узайтирилган шахсга қўшимча иш ҳақи тўлаши мумкин.

САВОЛ: 1995 йил 8 сентябрда бюджет муассаса ва ташкилотлари ходимлари учун моддий рағбатлантириш махсус фонди ташкил этилган. 15 фоизли рағбатлантириш тўловлари кимларга таалуқли эканлиги тўғрисида аниқ маълумот берсангиз.

Р.САЪДУЛЛАЕВ,
Урганч шаҳри

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 16 августидаги Республика бюджет муассаса ва ташкилотларида пенсия, нафақа, стипендия ва иш ҳақини ошириш тўғрисидаги 1213 сонли Фармонининг 8-бандига асосан, бюджет ҳисобидан молиялаштириладиган муассаса ва ташкилотлар ходимларини ижтимоий ҳимоя қилиш ва моддий рағбатлантириш мақсадида иш ҳақи фондидан 15 фоизли махсус рағбатлантириш фонди ташкил қилишга рухсат этилган.

Белгиланган фонднинг сарф харажатлари 1995 йилда иқтисод қилинган маблағ ҳисобидан, 1996 йилдан бошлаб Республика бюджети ҳисобидан амалга оширилмоқда.

ХАРИДОРЛАР ЭЪТИБОРИДА

Самарқанд шаҳрининг Регистон майдонидаги "Самарқанд универмаги" дўконида Ўзбекистон корхоналарида ишлаб чиқарилган турли хилдаги халқ истеъмоли молларининг доимий савдо ярмаркаси ташкил этилди.

"Самарқанд универсал база", ташкилоти томонидан ташкил этилган мазкур савдо ярмаркасида "Ўзбекчарм", "Ўзбекипаги", "Ўзбекенгилсаноат", "Файз-Холдинг", "Ўзбекқоғози", каби компания ҳамда концернлар, "8-Март", "Нафис", "Бофанда", "Малика", "Хива-Карпет", "Каштекс" каби бир қатор корхоналарда ишлаб чиқарилган маҳсулотлар улгуржи ва чакана нархларда сотилмоқда.

Эндиликда самарқандлик харидорлар республикамизнинг турли вилоятларида ишлаб чиқарилаётган ушбу маҳсулотларни сотиб олиш учун ўша корхоналарга бориб юришмасдан, балки мазкур ярмарканинг ўзида шартномаларни имзолаб, маҳсулотлар харид қилиши мумкин.

"Туркистон-пресс"

Юртимизда тиниб-тинчимас, тадбиркор хотин-қизлар кўплаб топилади. Шулардан бири арнасойлик ишбилармон аёл Феруза Қўлдошевадир. У «Феруза» деб номланган хусусий ишлаб чиқариш кичик корхонасини ташкил этганига унчалик кўп вақт бўлгани йўқ. Қисқа вақт ичида ишбилармон аёл 15 нафар хотин-қизни иш билан таъминлади.

Суратда: тадбиркор Феруза Кўлдошева моҳир тикувчи Ф.Турдибоева билан тайёр маҳсулот сифатини кўздан кечирмоқда.

Б.НОРҚУЛОВ
олган сурат

Саволларингизга Тошкент вилояти соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшма қўмитаси ҳуқуқшуноси Аҳмаджон Эшонқулов жавоб беради

САВОЛ: 1. Мен ХТБга қарашли 45 мактабда «Ёшлар етакчиси» вазифасида 2002-2003 ўқув йили бошидан ишлаб келмоқдаман. III гуруҳ ногирониман, фарзандсизман. III гуруҳ ногиронлигим учун бериладиган 5400 сўм нафақанинг менга 50 фоизи берилади. Нафақа тайинлашда лаборант бўлиб ишлаган вақтим инобатга олинмайдими?

2. 1978 йилдан буён шу мактабда лаборант бўлиб ишлаб келар эдим. 2002-2003 ўқув йилидан бошлаб, «маълумотингиз ўрта умумий», деб ёшимга, соғлигимга мос келмайдиган «Ёшлар етакчиси» вазифасига ўтказиб қўйдилар. Нафақа тайинлашда лаборант бўлиб ишлаган вақтим инобатга олинмайдими?

3. Юқорида айтганимдек ўзим фарзанд кўрмаганман. Бироқ турмуш ўртоғимнинг 1964, 1971, 1974, 1976, 1978, 1979 йилларда туғилган 2 та қизи ва 4 та ўғлини 1982 йил 17 августдан буён тарбиялаб уйлик-жойлик қилдим. Бунинг учун менга оналик ҳуқуқи берилиб, имтиёзли пенсияга чиқаманми?

4. Агар пенсияга чиқа олмасам, яна неча йил ишлашим керак бўлади? Лаборантлик ишимга қайтиш ҳуқуқига эгаманми?

С.МАЖИДОВА,
Пайариқ тумани

ЖАВОБ: 1.Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 20 ноябрдаги «Ишловчи пенсионерларга пенсияларни иш жойидан тўлаш тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ тасдиқланган тартибга кўра 1996 йил 1 январдан бошлаб, III гуруҳ ногирони сифатида 50 фоиз миқдоридаги пенсия иш жойидан тўғри тўланмоқда.

2. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12 май 250-сонли қарори билан тасдиқланган имтиёзли пенсия олиш ҳуқуқини берадиган ишлаб чиқаришлар, муассасалар, ишлар, касблар, лавозимлар кўрсаткичларининг 3-рақамли рўйхатининг 7-қисмига мувофиқ маориф ходимлари тўғрисидаги бандда лаборант лавозими кўрсатилмаган.

3. «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 12-моддаси 3-бандига асосан башарти аёл ўгай ўғил ёки қизни улар 8 ёшга тўлгунга қадар камида 5 йил тарбиялаган бўлса пенсия тайинлашда улар ҳақиқий фарзандлар билан тенг равишда ҳисобга олинадилар. Лекин ўгай онанинг ўгай болаларни гўдаклик ёшидан парваришлаган вақти гувоҳлар кўрсатмаси ёки никоҳ тўғрисидаги гувоҳнома билан тасдиқланиши лозим.

4. «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 12-моддасига киритилган ўзгартиришларга асосан 20 йиллик умумий иш стажингиз мавжуд бўлганда 54 ёшдан пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгасиз.

САВОЛ: умр йўлдошим Дархонова Саломат 1952 йил 1 майда туғилган. 2002 йил 1 майда 50 ёшга тўлди. 6 нафар фарзандимиз бор. Туман ижтимоий таъминот бўлимига бориб, унга имтиёзли пенсия тайинлашларини сўраб мурожаат қилсак, «Меҳнат фаолиятингиз камлик қилди», деб рад жавоби беришди. Шунинг учун унинг меҳнат фаолияти ҳақида аниқ маълумотларни сизларга тақдим этган ҳолда жавоб беришларингизни сўрайман..

З. ДАРХОНОВ,
ФОРИШ ТУМАНИ

ЖАВОБ:«Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 12-модда 3-бандига кўра 5 ва ундан ортиқ фарзанд туққан ва уларни 8 ёшгача тарбиялаган аёллар болани парваришлаш учун кетган вақт қўшилмаганда иш стажи камида 15 йилни ташкил этса, 50 ёшдан ёшга доир пенсияга чиқиш ҳуқуқига эгадирлар. Сиз хатингизда келтирган маълумотларга кўра меҳнат стажингиз 15 йилдан ошиқроқ даврни ўз ичига олган. Пенсия тайинлаш учун ушбу қонуннинг 31-моддасига мувофиқ пенсияни ҳисоблаб чиқариш учун бутун меҳнат фаолиятингиз давомидаги исталган кетма-кет келган 5 йиллик иш ҳақини туман ижтимоий таъминот бўлимига топшириш тавсия этилади.

БИЗДАН СЎРАГАН ЭДИНГИЗ

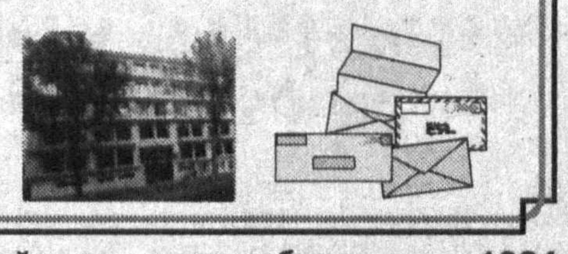

САВОЛ: 1948 йилда Хўжабоғ қишлоғида туғилганман. 1965 йилдан шу ерда колхозчи, кейин 2 йил ҳарбий хизматни ўтаб бўлиб, 1970 йилдан Тошкент маданий оқартув техникумининг клуб ходими, рассом безатувчи мутахассислиги бўйича ўқишни битирдим. 1973 йилдан хўжаликда клуб мудири вазифасида узлуксиз ишлаб келмоқдаман. Шу асосларда имтиёзли пенсияга чиқишим мумкинми?

Ж.ҲАМРОЕВ,
Шаҳрисабз тумани

ЖАВОБ: «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 7-моддасига асосан эркаклар 60 ёшга тўлганларида иш стажи камида 25 йил бўлганда ёшга доир пенсияга чикиш учун мурожаат қилишлари мумкин. Лекин Сиз меҳнат қилиб келаётган жамоа хўжалигидаги «Клуб мудири» лавозими Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган имтиёзли пенсия тайинлаш ҳуқуқини берадиган рўйхатда назарда тутилмаган.

САВОЛ: 1946 йил 10 майда Иштихон туманида туғилганман. Маълумотим олий. СаМДУ нинг география факультетини 1976 йилда сиртдан тугатганман. 1970 йил 1 сентябрдан шу тумандаги 29 ўрта мактабда «Ёшлар етакчиси» бўлиб ишладим. 1978 йилнинг май ойидан йўлланма билан туман ИИБнинг вояга етмаганлар билан ишлаш бўлимига ишга юборилдим. 1984 йил декабр ойидан яна олдинги ўрта мактабда география фанидан дарс бериб келмоқдаман. Имтиёзли пенсияга чиқишда ИИБда ишлаган даврим инобатга олинадими?

Н. КУШАЕВ,
Иштихон тумани

ЖАВОБ: «Фуқаронинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 12-модда «К» бандига асосан ўқитувчилар ва бошқа маориф ходимларига махсус иш стажи камида 25 йил бўлган тақдирда умумий пенсия ёшини 5 йилга қисқартирган ҳолда имтиёзли пенсия тайинланиши мумкин. Ўрта мактабда ишлаган даврингиз давомидаги меҳнат стажингизнинг ўзи Сизга имтиёзли пенсияга чиқиш ҳуқуқини беради. Шунингдек, 1978 йилдан 1984 йилга қадар Ички ишлар бўлимида вояга етмаганлар билан ишлаганлигингиз тўғрисидаги қўшимча маълумотномани эса туман ижтимоий таъминот бўлимига тақдим қилишингиз мумкин.

САВОЛ: вилоят суд тиббий экспертиза бюросида 1977 йилдан ҳозиргача суд тиббий эксперти бўлиб ишлайман. Меҳнат дафтарчамда «судебник-химик» деб ёзилган. Шу йиллардаги меҳнат стажим имтиёзли нафақага чиқиш учун асос бўла оладими?

М.МУСЛИМОВ,
Тошкент вилояти

ЖАВОБ: Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 12 майдаги 250-сонли Қарорининг 3-бандига мувофиқ имтиёзли шартларда пенсияга чиқиш ҳуқуқини берувчи касб ва лавозимлар рўйхатида назарда тутилмаган ушбу рўйхатни тасдиқлаш, тушунтиришлар бериш ва унга қўшимча ва ўзгартиришлар киритиш ҳуқуқи Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва ижтимоий таъминот вазирлигига берилган.

Шу боис мазкур масала бўйича Меҳнат ва ижтимоий таъминот вазирлигига мурожаат қилишингиз лозим бўлади.

САВОЛ: туман марказий шифохонасининг рўйхатхонасига ёки санитария бўлимига ишга кирмоқчи эдим. Бунинг учун тиббий маълумот бўлиши шартми?

Г.РАСУЛОВА,
Бекобод тумани

ЖАВОБ: Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 1993 йил 8 январдаги 2-сонли буйруғига асосан рўйхатхонада ишловчилар тиббий маълумотга эга бўлишлари шарт. Санитарларга маълумот бўлиши шарт эмас.

САВОЛ: меҳнат шартномаси ходимнинг вафоти муносабати билан бекор қилинганда унинг 7 йил давомида фойдаланилмаган меҳнат таътили учун компенсация тўланадими?

Ю.КИМ
Тошкент вилояти

ЖАВОБ: Меҳнат Кодексининг 106-моддаси 5-бандига мувофиқ ходимнинг вафоти муносабати билан меҳнат шартномаси бекор қилинганда, ушбу қонуннинг 151-модда 1-банди талабларига асосланиб ходимга фойдаланилмаган барча йиллик асосий ва қўшимча таътиллар учун пуллик компенсация тўланади. Барча ҳужжатлар охирги йилдаги иш ҳақидан ҳисоблаб чиқарилади.

Шарҳловчи минбари

ФИЛИППИНДА ҲАРБИЙЛАР ИСЁНИ

Филиппинда ҳарбийлар исён кўтарди. Ўтган шанбадан якшанбага ўтар кечаси пойтахт Манила марказидаги «Оаквад» меҳмонхона мажмуига ўнлаб қуролланган ҳарбийлар бостириб кирган. Шундан сўнг улар меҳмонхона олдидаги автомобиллар турадиган майдончани миналаштирган.

«Оаквад» меҳмонхонаси Маниланинг марказида жойлашган. Шу боис бу ерда кўплаб хорижий компания ва банкларнинг ваколатхоналари ҳамда серҳашам турар-жой бинолари жойлашган. Маълумотларга қараганда, меҳмонхонада гаровга олинганларнинг аксарияти чет эл фуқаролари бўлган. Улар орасида Австралиянинг Филиппиндаги элчиси ҳам бўлган.

Исёнчилар мамлакат президенти ва ҳукуматининг истеъфо беришини талаб қилган. Улар Филиппиннинг амалдаги раҳбариятини коррупцияда ва коммунистлар ҳамда мусулмон айирмачилари билан тил бириктирганликда айблади. Исёнчиларнинг эътироф этишича, Филиппин раҳбарияти террорчилар билан ҳамкорликда мамлакатда беқарор вазиятни вужудга келтирган ҳамда шу баҳонада навбатдаги президентлик сайловларини кечиктирмоқда.

Исёнчиларнинг таъкидлашича, ҳукумат террорчиликка қарши курашни рўкач қилиб, АҚШдан катта молиявий ёрдам олиш мақсадида беқарор вазиятни келтириб чиқармоқда. Улар ҳарбийларнинг маоши жуда камлигидан ҳам шикоят қилган.

Филиппин президенти Глория Макапагал Арройо эса исёнчиларни ҳукумат душманларининг ноғорасига ўйнаётганликда айблаб, музокаралар жараёнида улардан яхшиликча гаровдагиларни озод қилишни ва таслим бўлишни талаб қилди.

Исёндан сал аввал президент Арройо етмишга яқин кичик унвонли зобитларни давлат тўнтаришини тайёрлашда гумон қилиб, ҳибсга олишга буйруқ берганди. Бу ўз навбатида ҳарбийлар томонидан исён бошланишига туртки бўлган. Музокаралар натижасида гаровга олинганларнинг барчаси озод этилган.

Исёнчилар даставвал меҳмонхона олдидаги портловчи қурилмаларни ҳаракатга келтиришини маълум қилган. Шунга қарамай, бино махсус бўлинмалар ва ҳарбий техника билан ўраб олинган. Исёнчилар орасида бошланган парокандалик натижасида улар бирин-кетин ҳукумат қўшинларига таслим бўла бошлади.

Ҳозир мазкур воқеа юзасидан тергов олиб борилаётир. Мамлакат қуролли кучлари вакили подполковник Хоселито Какилаланинг маълум қилишича, қўзғолонда иштирок этган уч юзга яқин ҳарбий хизматчи ҳозир соқчилар назорати остида сақланмоқда.

Нодирбек ЎЛЖАБОЕВ,
ЎзА шарҳловчиси

Нуқтаи назар

XX аср охирларига келиб дунё сиёсатида глобал ўзгаришларнинг рўй бериши минтақавий хавфсизлик муаммоларини келтириб чиқарди. Юртбошимиз таъкидлаганидек, «Биз жадал ривожланаётган ва ўзгариб бораётган дунёда яшамоқдамиз, янгиланишлар палласида халқаро барқарорликка қарши янги таҳдидлар майдонга чиқмоқда».

МАНФААТЛАР МОСЛИГИ
ҳамкорлик ва тараққиёт гарови

Дунё хавфсизлиги ва барқарорлигини сақлаб қолиш кўп қутбли ҳамкорлик муносабатларига асосланганлиги билан боғлиқлигини ва унга қарши самарали чоралар кўриш кераклигини ҳаётнинг ўзи тасдиқлаб турибди.

Халқаро майдонда юз бераётган воқеа ва жараёнларни атрофлича таҳлил қилар эканмиз, Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотининг шунчаки пайдо бўлмаганлигига ишонч ҳосил қиламиз. Зеро, дунёда кенгайиб бораётган халқаро террорчилик, радикал экстремизм, этник айирмачилик ва халқаро наркобизнеснинг кучайиши, оммавий қирғин қуролларининг тарқалиши тинчликка таҳдид солмоқда. Унинг олдини олиш ва оқибатларини бартараф этиш, улкан ЕвроОсиё минтақаси хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлашда Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти конструктив рол ўйнаши шубҳасиз ва унга асослар етарли, албатта.

ШҲТга аъзо давлатларнинг иқтисодий, ижтимоий ва ахборот-коммуникация масалалари билан боғлиқ муаммоларни синчковлик билан ўрганар эканмиз, улар ўртасида баъзи бир фарқлар борлиги кўзга ташланади. Бундай дистацион мезонга амал қилиниши эса улар ўртасидаги эркин муносабатлар алмашинувининг сақлаб қолинишига ёрдам беради.

Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти вакилларининг шу йил июн ойидаги ЕХҲТ мажлисига таклиф этилиши, ўз-ўзидан тушунарлики, унинг бошқа халқаро ташкилотлар томонидан тан олиниши ва улар билан ўрнатилаётган алоқаларининг яққол мисолидир. Шанхай Ҳамкорлик Ташкилотининг ўз олдига қўйган вазифа ва мақсадлари кенгайиб бораётганлигини Москва шаҳрида 2003 йил 29 майда бўлиб ўтган саммит ҳамда унда қабул қилинган янги ҳужжатлар мисолида ҳам кўриш мумкин. Хусусан, мазкур саммит олдингилардан фарқ қилиб, ШҲТ шаклланган ташкилот эканлигидан келиб чиққан ҳолда халқаро ҳуқуқ ва сиёсатнинг субъекти сифатида расман эътироф этилди. Саммитда қуйидаги учта вазифа кўриб чиқилди.

Булар:

- Бугунги шакллантирилаётган ШҲТ халқаро сиёсатнинг амалий органи сифатида ўз ўрнини топиши;

- ШҲТ таркибига кирувчи ҳар бир давлат манфаатлари инобатга олиниши лозимлиги;

- Блокларга бўлинишлар ва минтақадаги рақобатчиликнинг ҳар қандай кўринишлари барча аъзо мамлакатларнинг манфаатларига зид деб эътироф этилиши.

Ташкилотнинг доимий ҳаракатдаги органлари: Пекиндаги Доимий Котибият ва Тошкентда ташкил этиладиган Минтақавий аксилтеррор марказ ҳамда уларнинг 2004 йил 1 январдан ўз ишларини бошлаши зарурлиги масаласи Москвада бўлиб ўтган саммитда аъзо давлат раҳбарлари томонидан тўлиқ қўллаб-қувватланди. Минтақавий аксилтеррор марказнинг фаоллашувини террорчилик, экстремизм ва наркобизнесга қарши қаратилган ишончли ҳаракатларнинг бошланиши деб баҳолаш жоиз. Дунё барқарорлиги ва хавфсизлигига катта хавф-хатарлар, таҳдидлар мавжудлигидан келиб чиқсак, Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти олдида дунёда юз бераётган воқеликларга янада соғлом фикр билан қараш каби жуда муҳим ва улкан жавобгарлик вазифалари турмоқда. Ироқ «вакуум»ига барҳам берилгандан кейинги бугунги дунёда кечаётган воқеа ва жараёнлар шундай ғояларни ўртага ташлашга, бундан келиб чиққан ҳолда тегишли хулосалар чиқаришга соғлом фикрловчи жаҳон ҳамжамиятини ундамоқда.

Шанхай Ҳамкорлик Ташкилоти фаолияти билан боғлиқ яна бир масала бу - транспорт-коммуникация лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш масаласидир. Чунки у орқали ЕвроОсиё минтақасига кирувчи давлатлар, Марказий Осиё, Хитой, Россия, Европа ва жаҳон бозори билан боғлайдиган кенг қамровли алоқа йўлларини вужудга келтириш имконияти ошиб бормоқда. Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг Эронга қилган ташрифи ҳам амалда ана шу ғояларни рўёбга чиқариш билан боғлиқдир. Келажакда Ўзбекистоннинг денгиз йўлларига чиқиш имкониятларини ижобий ҳал қилиниши ШҲТга аъзо давлатларнинг кўмагига кўп жиҳатдан боғлиқ. Денгизга чиқиш эса ҳозирги кунда Ўзбекистон учун нон ва сувдек зарурлиги ҳаммамизга маълум.

Ер юзи аҳолисининг тўртдан бир қисмини қамраб олган ЕвроОсиё минтақасида «манфаатлар мослиги» нуқтаи назаридан хавфсизлик ва барқарорлик етарли таъминланиши устувор аҳамият касб этади. Зеро, минтақанинг ўзига хос томонларидан яна бири шундаки, у ер юзининг марказий нуқтаси бўлиши билан бир қаторда турли элат, миллат, турли динларга эътиқод қилувчиларнинг баҳамжиҳат иш тутиши ҳам демакдир.

ШҲТ халқаро тизим муносабатларида ўз ўрнини топишга ҳаракат қилар экан, ўзаро умумминтақавий манфаатлар мослигини топишга интилиши табиий. Бундан биз ҳам манфаатдормиз. Шундай экан, Марказий Осиё интеграциясини ўз тараққиёти учун ягона йўл деб билган минтақа давлатлари ва Ўзбекистоннинг саъй-ҳаракати ШҲТ доирасида ҳам «манфаатлар мослиги»ни уйғунлаштиришда муҳим босқич бўлиб хизмат қилишига шубҳа йўқ.

И.БЕКМУРОДОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиши академиясининг тингловчиси

Шахрисабз туманидаги Зебинусо ва Оҳунбобоев номли оромгоҳларда ҳозирги пайтда юзлаб болажонлар мароқли ҳордиқ чиқаришмоқда. Дам олувчиларда ай-ниқса, сўлим табиат бағрига уюштирилаётган саёҳатлар катта таассурот қолдиряпти. Шунингдек, бу ерда болаларнинг бўш вақтларини мазмунли ўтказиш мақсадида ташкил этилган турли тўгараклар ҳам муваффақиятли фаолият кўрсатмоқда.

Ш.СУЛТОНОВ олган суратлар

Ёзги соғломлаштириш

«ШОДЛИК»ДА ШОДОН ЮРГАНЛАР

Наманган вилоятини чинакамига оромгоҳлар маскани, деса арзийди. Бугунги кунда бу ердаги қулай ва такрорланмас табиий шароит туфайли ўнлаб сиҳатгоҳлар, оромгоҳлар фаолият кўрсатмоқда. Чортоқ туманидаги «Шодлик» болалар оромгоҳи ана шуларнинг бири.

Довруғи олис-олисларгача етиб борган «Чортоқ» сиҳатгоҳидан икки чақиримларча юрмасингиздан сувнинг салқин шабадаси сезилади. Бу, денгиз сатҳидан эслатувчи ва туман марказидан 500-600 метр баландликда, йўлнинг чап тарафида қурилган «Корабоғ» сув омбори. Унг томонда эса бир чети тоғларга уланиб кетган ва булутларга қўл узатган Қорачўққи адирликлари ястанган. Ён атрофингизда ниҳоясиз боғлар. «Шодлик» болалар оромгоҳи худди мана шу ерда жойлашган.

— Ўн беш-ўн олти йил илгари бу майдонлар даштлик эди, - дея ҳикоя қилади оромгоҳ раҳбари Зокиржон Раҳматуллаев. — Биз, бу ернинг ўзгача об-ҳавоси, хусусан, сув омбори бунёд этилганидан кейин юзага келган шарт-шароитни кўриб, оромгоҳ барпо этиш таклифи билан чиқдик. Туман ҳокимлиги ташаббусимизни қўллаб-қувватлади ва шу мақсад учун олти гектар ер майдони ажратиб берилди...

Инсон қўли гул, деганларича бор. Ҳозирги оромгоҳ кўринишига қараб, ана шу таъриф хаёлдан ўтади. Бирбиридан бежирим бинолар, шовуллаб турган боғ, ёғ тушса ялагудек озода майдон ва йўлаклар. Озода ва саранжом-саришта ётоқхона. Кутубхона ва томошахоналар, буларнинг барча-барчаси келажагимиз эгаларига мўлжалланган.

— Туманимиз марказий кутубхонасининг бир қисмини кўчириб келтирганмиз, - дея суҳбатга қўшилади бош тарбиячи Нарзулло Тошбоев. — Шу боис бу ердан ёш китобхонлар оёғи узилмайди. Бундан ташқари, улар ҳоҳишистагига қараб китобларни янгилаб турамиз.

Бу ерда болаларнинг бир дақиқа бўлса-да, зерикиб қолишига йўл қўйилмайди. Томошахонада кун оралаб болалар дунёсига хос қизиқарли кинофилмлар қўйиб борилади. Бундан ташқари, уч жойда телевизор ўрнатилган. Вақти-вақти билан вилоятда яшаб, ижод қилаётган шоир ва ёзувчилар билан учрашувлар, ижодий кечалар ўтказиб турилади. Болаларнинг қизиқишларини эътиборга олиб ташкил этилган турли хил тўгараклар ҳам улар вақтининг мазмунли ва қизиқарли ўтишига ёрдам бермоқда. Бу соҳада мусиқа раҳбари Раҳимжон Раҳматуллаев, тарбиячилардан Жамила Аҳмаджонова, Умида Қорабоева, Дилрабо Шамшиевалар хизмати катта бўляпти. Қолаверса, тумандаги болалар ва ўсмирлар ижодиёти маркази томонидан ташкил этилган турли саҳна кўринишлари ҳордиқ чиқараётганларга янада хуш кайфият бағишламоқда.

Обиджон ЖУМАНАЗАРОВ, «Ишонч» мухбири

БУ МАКТАБГА бешинчи синфдан қабул қилинади

Самарқанд вилоят олимпия захиралари ўсмирлар футбол мактаб-интернати 1996 йилда ташкил этилган.

Ҳозир икки юз етмиш бир нафар бола таълим-тарбия олаётган ушбу масканда асосий эътибор маҳоратли футболчилар тайёрлашга қаратилган. Мактабга болалар танлов асосида, бешинчи синфдан қабул қилинади. Унда Қашқадарё, Жиззах, Навоий вилоятидан келган ўсмирлар ҳам таълим олмоқда.

- Республика мактаб-интернатлари ўртасида футбол бўйича ўтказилган мусобақаларда икки карра мамлакат чемпионлигини қўлга киритганмиз, - дейди мактаб директори Ш.Ашуров. - Мактабимизнинг ўнлаб собиқ ўқувчилари бугун мамлакатимизнинг биринчи ва олий лигасидаги етакчи футбол жамоаларида тўп сурмоқда.

Дарвоқе, ушбу мактаб-интернат ўқувчилари яқинда Наманганда бўлиб ўтган Республика «Умид кубоги» мусобақаларида фахрли иккинчи ўринга сазовор бўлди.

(ЎзА)

Бойсун тумани марказий кутубхонасида бир қатор ибратли ишлар амалга оширилмоқда. Ҳозирги кунда марказлашган кутубхоналар тизимидаги зиё масканларидан ташқари 21 та тармоқ кутубхонаси фаолият кўрсатмоқда. Китобхонлар сони 15314 нафар, китоб жамғармаси 193774 нусхадан иборат. Бундан ташқари, жорий йил учун 24 турдаги газета ва журналларга обуна қилинган.

ЗИЁ китобхонга эътибордан бошланади

Обод маҳалла йили муносабати билан зиё масканларида «Маҳалламиз тарихини ўрганамиз», «Маҳалланғни обод қилсанг, икки дунёнг обод бўлур» каби тадбирлар ўтказилмоқдаки, бу тадбирлар барчага бирдек маъқул бўлмоқда. Айниқса, китобхонларни юрт тарихи ва урф-одатлар билан чуқурроқ таништириш мақсадида ўлкашунослик бўлимлари фаолият олиб бораётгани мақтовга сазовор. Шунингдек, қадим Бойсун ўтмиши, табиатини акс эттирувчи китоб ва вақтли нашрлар чоп этишга ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Ударда ўлка табиати, қишлоқ хўжалиги, маданият, маориф, спорт ва санъатга оид материаллар кенг ёритиб борилмоқда.

Энг эътиборлиси, тармоқ кутубхонаси қошида ташкил қилинган каштачилик тўгараги қизлари қўлида сайқал топган турли хил каштачиларни «Бойсун баҳори» фестивалига ташриф буюрган хорижлик меҳмонлар назарига тушганлигидир. Меҳмонлар бирбиридан гўзал шакллар, тасвирлар акс этган миллий каштачиримизнинг харидори бўлишди. Ўз навбатида, бундан тушган маблағ кутубхона ва тўгарак ишларини ривожлантириш учун сарфланмоқда.

Ушбу хайрли ишлар бошида туман марказий кутубхонаси мудири Жуманазар Даминов, тармоқ кутубхона раҳбари Фотима Йўлдошева каби фидойи инсонлар турганлигини алоҳида таъкидлаш лозим. Уларнинг эътиборли ишларидан яна бири вилоят кутубхоналар уюшмаси билан ҳамкорликда «Евро-Осиё» халқаро жамғармасининг «Фермерликни ривожлантиришга кўмаклашиш» лойиҳаси бўйича йилда 6 мартаба семинар ўтказиш йўлга қўйилганлигидир.

Алишер РАҲМОНОВ, «Ишонч» мухбири

КЎРГАЗМАДА — ТЕХНИКА ИЖОДКОРЛИГИ

Аҳолига намунали транспорт хизмати кўрсатишда техника ижодкорлиги ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда. «Тошшаҳарйўловчитранс» Давлат уюшмаси депо ва саройларида амалга оширилаётган бундай техника-вий янгиликлар ҳам эътиборни ўзига тортади.

Кейинги йилларда транспортчилар рационализатор ва ихтирочилар изланишлари намуналари билан томошабинларни яқиндан таништириш мақсадида катта кўргазма ташкил этилди. Тошкент метросининг Ўзбекистон йўналишидаги «Ўзбекистон» депосида намойиш қилинаётган ана шу экспозициядан 100 га яқин экспонат ўрин олди. Улар турли эҳтиёт қисмлар, мослама ва узеллар бўлиб, энг яхши техника ижодкорлиги деб топилган.

Анъанавий турнир

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган жисмоний тарбия ходими, қишлоқ спорти жонкуяри Фозил Шокиров хотирасига бағишлаб ўтказилаётган Тошкент вилояти касаба уюшма футбол жамоалари ўртасидаги «Биллур соврин» мусобақалари сўнгги йилларда ажойиб анъанага айланиб бормоқда.

УЧИНЧИ УРИНИШ муваффақиятли чиқди

Бу йилги беллашувларда ўнта жамоа голиблик учун кураш олиб борди. Бир хафта давом этган қизиқарли беллашувлар ниҳоясида Чиноз туманининг «Лочин» ҳамда Ўрта Чирчиқнинг «Бектемир» жамоалари финалда рўбарў келишди. Бу, албатта бежиз эмас. Спортни севган ва ҳомийлик яхши йўлга қўйилган жойдагина муваффақият қозониш мумкин. Таъкидлаш жоизки, Чиноз туман ҳокимлиги, шунингдек, Алишер Навоий номли ширкат хўжалиги мутасаддилари саъй-ҳаракати билан спорт иншоотларининг қайта таъмирланганлиги, кўплаб оммавий спорт тадбирларининг юқори савияда ўтказилаётганлиги ўзининг ижобий самарасини бермай қолмаётир. Бу сўзларни Ўрта Чирчиқ туманининг Йўлдош Оҳунбобоев номли ширкат хўжалигига нисбатан ҳам қўллаш мумкин. Оғир атлетика, бокс, таэквандо, волейбол, стол тенниси каби спорт турлари бўйича фаолият кўрсатаётган тўгарак ва секцияларда юзлаб ўғил-қизлар маҳоратини ошимоқда. Футбол эса ёшларнинг энг севимли оммавий спорт турларидан бири саналади.

Чиноз тумани марказий ўйингоҳида бўлиб ўтган хал қилувчи ўйин ғоят қизиқарли ўтди. Беллашув ниҳояланишига уч дақиқа қолгандагина омад мезбонларга кулиб боқди. Шундай қилиб, «Лочин» учинчи уринишда «Биллур соврин» соҳибига айланди.

Саидориф ПЎЛАТОВ, Тошкент вилояти касаба уюшмалари жисмоний тарбия ва спорт жамияти бўлим мудири

У саҳнада пайдо бўлганда бутун вужуд кўзга айланади, юрак жунбушга келади. Чарх уриб айланаётган раққоса гўё уз «ўқи» атрофида хайрат харитасини чизаётгандек. Латофат ва жозиба уйғунлашган хилқат — санъат деганлари, балки шудир.

Санъат

САНАМГИНА
раққоса Муаззам Ғафурова сувратига чизгилар

Уни кўча-кўйда ҳеч ким танимайди. Бозордан, дўконлардан у-бу харид қилади, сув сувга йўл берган каби одамлар оқимига қўшилиб кетаверади. Ҳаёт тарзи ҳам жуда оддий — уч хонали уй... Уччалик қашамдор ҳам эмас. Хоналарининг бирида тўрда осилиб турган дутор уйнинг кўрки. Гўё барча мохиятни мана шу дуторданг топгандек бўласиз. Ҳа, кираверишда кўзга ташланиб турган рангин мағнитафондан таралаётган оҳанглар беихтиёр ўз оғушига олади. Дисклар, кассеталар – ҳар хилидан бор. Манавиниси, «ўзбек мумтоз наволари», буниси грекча, анависи эса арабча экан...

— Рақс — ҳис-туйғу меваси, - дейди у. - Ҳаракатлар эса сезги ранглари. Шунинг учун ҳам ижодим мусиқа тинглаш асносида уйғонади. Кунининг исталган вақтида ижод қилишим мумкин. Фақатгина қанақадир ритмлар хаёлимга илинса бўлди. Ўзимни эркин, озод, ҳис қилсам, ташвишларни бир четга қўя олсам бас – илҳомим келади. Шундай вақтда, билласизми, руҳим қушдек енгиллашиб самоларга учгим келади.

Дарҳақиқат, рақснинг жозибаси сингари оҳанрабо йўқ, бу жумлаи оламда. Ҳар бир ҳаракат – ҳиссиёт. Ҳар бир ҳаракат замирида маъно-моҳият яширин. Буларни англаш туйғуси Муаззамда теран кечади чоғи, нима демокчи бўлганлигини рақс орқали сўздан ҳам ойдинроқ ифодалайди, гўзаллигини юзага чиқара олади у. Шу боис унинг ўйинлари ўзига тортади кўнглини, чинакамига дилбар... Мураккаблиги хусусида эса рақснинг ҳақиқий билимдонлари ва шинавандалари айтсин... Лекин Муаззам чинакам, том маънодаги санъаткордирки, буни эътироф этмаса бўлмас. Чунончи, гарчи хали кўпчилик билмаса-да «қарайдиган», ўзим ҳақимда кўпроқ ўйлайдиган бўлдим. Кейин ҳар ким ҳам ўз номаи аъмолини шу тарзда тартибга солирида гастролларда бўлганман, — дейди у суҳбатимиз давомида. – Бирни кўриб шукр, бирни кўриб фикр қил, деганларидек ҳавасим келган жойлари ҳам кўп. Менга, айниқса, Германия шаҳарлари ёқди. Бирор бир йўлакда ё майдонда ахлат уюми тугул, сигарета қолдиғи ё писта пўчоғини учратмайсиз. Ҳовлилар ҳам ниҳоятда ораста ва кўркам. Нимаси билан дир биз ўзбеклар ўхшаб кетишар экан. Гулни яхши кўришади. Беихтиёр хаёлимдан биз ҳам шу даражага етамиз, деган ишонч уйғонди.

Хайрлашар эканман, кўпдан бўён бермоқчи бўлганим саволга тутдим:

— Саҳнада эркин ҳаракат қиласиз, биламан, аммо шундай лаҳзаларда кимларнингдир салобати босадими?

— Биринчи галда томошабинларнинг. Сўнг эса бетакрор Муккарама опа руҳининг, кейин Қизлархон, Дилафрўз ва Маъмура опаларнинг салобатлари олдида хушёрман. Қолаверса, бутун бир рақс санъати олдидаги масъулиятим бор. Буни ҳеч қачон унутмайман ва унутишга ҳаққим йўқ.

... Уни саҳнада ҳамма танийди. Ортиқ Отажонов, Ғиёс Бойтоев сингари кўплаб таниқли қўшиқчиларнинг концертларида иштирок этган. Унинг исми Муаззам эканлигини билганлар «Ҳа, у «Санамгина»ми?» дея эстрадамизнинг ёрқин юлдузи - Юлдуз Усмонованинг шу номли қўшиғига ишора этишади. Юлдуз концертида «Санамгина»ни ижро этганида рақсида қойил-мақом қилиб Муаззам ўйнаганини кўпчилик билади. Нозик ҳаракатлар, ўзига хос латофат ва жозиба акс этган нафосат тимсоли...

Ана, у рақс тушаяпти. Гўёки ер кўк чирпирак бўлиб айланаётгандек... Маҳола аввалида айтганимиздек, бу – ҳайрат харитаси, ҳақиқий санъат шу...

қўшиқчи сифатида унинг ўзига хос, чиройли овози бор. Театр, кино санъатини тушунади. Рангларни мусаввирона идрок этади. Шеърий ва насрий асарлар мутолаа қилади. Дарвоқе...

– Куни кеча Лев Толстойнинг «Икрорнома»сини ўқиб чиқдим, – дейди у. – Чин юракдан равон ва самимий ёзилган. Инсон умри, яшашдан мурод нима? Хатоларни тушуниб етмоқ, тазарру қилмоқ... Буюклар табиатдан буюк бўларканлар. Бу китоб менга катта сабоқ бўлди. Шундан сўнг тез-тез «ойнага

ши керак экан, деб ўйладим.

Санъаткорлар учун мухлислари назаридан ортиқ муҳим масала йўқ. Одамлар эътиборидан қолиш оғирдан-оғир. Қай даражада машҳур бўлмасин. Муаззам учун буннинг аҳамияти йўқ. У ўзига ҳар доимги талабчи қиёфада. Мешрини унутмайди, одобни баланд тутади, шу билан биргаликда, қадр-қимматини назардан қочирмайди. Йўқ, фақат санъаткор сифатида эмас — инсон сифатидаги қадр-қимматни ҳам.

— Кўпгина Европа давлатла-

Илҳом КАРОМОВ

Масал ўрнида

МАСЛАҲАТ

Икки хўкиз кунлик ишдан сўнг молхонага қайтиб келишибди. Бу ерда уларнинг майин пичан еб турган эшакка кўзлари тушибди. У мамнун думларини ли-ниллатибди.

– Салом, дўстим! – дебди хўкизлардан бири. – Аҳволларинг қалай?

– Раҳмат, жуда яхши, – жавоб берибди эшак.

– Ҳа, сен жуда бахтлисан, мен эса бахтсиз.

– Нима учун?

– Кун бўйи омоч тортаман, кечки пайт эса хўжайиннинг аравасини судраб келаман. Жонимга ҳам тегиб кетди.

– Ундай бўлса ўзингни касал қилиб кўрсат. Ерга ётиб олгинда, пишиллаб ўрнингдан турма.

Хўжайин эшик орқасида хайвонларнинг суҳбатини тинглаб турган экан. Эртаси куни хўкиз эшак айтгандай қилибди. Хўжайин молхонага кириб хўкизга қарабди-да:

– Бечора хўкизим касал бўлиб қолибди. Нима ҳам қилар эдим, бугун омочга эшакни қўшишга мажбурман, – дебди.

Эшак бечора кун бўйи омоч судрабди, кечки пайт кулоқларини осилтириб молхонага кириб келса, хўкиз мазза қилиб пичанларни кавшаб ётган экан.

– Раҳмат, дўстим! – дебди хўкиз. – Энди мен ўзимни хаётимнинг охиригача касал қилиб кўрсатаман.

– Энди буни хаёлингга ҳам келтирма! – бақирибди эшак.

– Нима учун? – хайрон бўлиб сўрабди хўкиз.

– Хўжайиннинг қўшнисига айтган гапини эшитиб қолдим. У агар эртага оёққа турмасанг, сени сўйиб юборар экан.

Буни эшитиб хўкиз ростакамига кўрқиб кетибди. Кечаси билан ухлай олмай чиқибди ва эртаси куни эрталаб одатдагидан-да эртароқ ишга шай бўлиб турибди.

Немисчадан Улуғбек ИМЯМИНОВ таржимаси

Мушоҳада

ФАРЗАНДИНГИЗ ВОЯГА ЕТЯПТИ

Вояга етмаган ёшлар ўртасида жиноятчиликнинг олдини олиш кенг жамоатчилик, ота-оналар ва таълим-тарбия ходимлари зиммасидаги асосий вазифадир. Чунки ёшларни жиноятчилик, гиёҳвандлик домидан омон сақлаш бугуннинг муҳим масалаларидан саналади.

Ўсмирликнинг оғир, мураккаб давр эканлиги кўплаб психолог, физиолог, ижтимоий омиллар билан боғлиқ. Бу даврда ривожланишнинг барча жиҳатлари – жисмоний, ақлий, ахлоқий, ижтимоий мазмун-моҳияти ўзгаради.

Шахсларнинг ҳуқуқий жиҳатдан ижтимоийлашувида оила муҳим рол ўйнайди. Бинобарин, энг аввало, ота-онанинг ўзи ҳуқуқий тарбияланган бўлиши керак. «Куш уясида кўрганини қилади» деб бежиз айтилмайди. Ўсмирларни ҳуқуқий жиҳатдан ижтимоийлашувига таъсир этадиган шароити, маҳаллаларда, тенгдошлари ўртасидаги мулоқоти ижобий ва салбий таъсир кучига эга.

Оиланинг моддий жиҳатдан таъминланганлиги, оила аъзоларининг сони каби объектив омиллар билан бирга ўзаро ижтимоий муносабатлар, оила аъзоларининг иш билан қай даражада бандлиги, маънавий савияси, ота-онанинг ҳуқуқий маданиятга эгалиги ҳам ёшларнинг жиноятчиликка мойиллигини келтириб чиқаради ёки унинг олдини олишга сабаб бўлади.

Баъзи оилаларда қайсар ўсмирларга нисбатан қаттиққўллик педагогик қоидаларга тўғри келмайди, деб қаралса-да, албатта, ота-она ўз фарзанди тўғри йўлдан бориши чин дилдан истаб, зарур тарбиявий чораларни кўриши лозимлигини ҳам эсдан чиқармаслик керак. Болани ота-онадан қўрқиш эмас, балки уларга ишониш яхши тарбияга ўргатади.

Ўсмирларни тарбиялашда ўта сезгирлик, эътиборли ва адолатли бўлиш, уларнинг бўш вақтини назоратда тутиш ота-онадан талаб қилинади. Зеро, оила муҳитини соғломлаштириш, болани меҳнатга ўргатиш, маънавий дунёсини бойита бориш ва бирор касб-ҳунар, спорт ёки таълим турига қизиқтириш ёш авлоднинг маънан бой ўсиши омилидир.

Наргиза МИРЗАЕВА, Қарши Педагогика ижтимоий-иқтисодий коллежи ўқитувчиси

МАРОҚЛИ ДАМ

Намангандаги Бобур номли маданият ва истироҳат боғида Республика ҳайвонот боғи ва давлат циркининг "Саҳнадаги цирк" кўчма зоо-цирк жамоаси ўз томошаларини кўрсатмоқда.

- Вилоятдаги сафаримиз шу йилнинг 29 октябригача давом этади,- деди ушбу жамоа етакчиси, мамлакатимиз цирк санъати фахрийси, машҳур масхарабоз ва ҳайвон ўргатувчи Кудратилла Болтаев.- Ҳозир бизда йиртқич ва экзотик ҳайвонларнинг 24 хили мавжуд.Ҳайвонот боғини томоша қилувчиларга цирк ўйинлари ҳам намойиш этиляпти.

"Туркистон-пресс"

ДЕНГИЗ ОҚИМИ

Ер куррасининг энг йирик денгиз оқими Гольфстрим ҳисобланади. Бу илиқ оқим қуйидаги тарзда вужудга келади.

Мунтазам бир томонга эсиб турувчи пассат шамоли тропик минтақада исиган ва анча шўрланган Атлантика океани сувларини Мексика кўрфази томон ҳайдайди.

Мексика кўрфази - Атлантика океанининг илиқ суви тўпланадиган табиий омбор бўлишидан ташқари, унга Миссисипи дарёси ҳам ҳар йили 600 куб километр сув қуяди. Натижада кўрфаздаги сув сатҳи кўтарилади ва бу табиий омбор эшиги – Флорида бўғозидан илиқ «дарё» бўлиб оқиб чиқади.

Бу — Гольфстрим, яъни кўлтиқ оқимидир. Гольфстрим Флорида бўғозидан сониясига 25 миллион куб метр тезликда оқиб чиқади. Бу ер курраси-даги барча дарёлар сув сарфидан 20 ҳисса зиёд деган гап.

АФСОНА ВА ҲАҚИҚАТ

Кактус ўсимлигининг асл ватани Америка. Кактусни кўрганда, аввало, Мексика кўз олдимизга келади. Бу хусусда хатто шундай афсона ҳам бор. Ривоят қилинишича, қадим замонларда Америкадаги Ацтек қабиласининг ҳиндулари, узоқ давом этган сарсон-саргардонликдан сўнг, бир тоққа чиқадилар. Уларнинг кўз ўнгида шундай манзара намоён бўлади.

Кичкинагина орол ўртасидаги қояда олдинция деган кактус ўсиб чиққан бўлиб, унинг устида бир бургут илонни чангаллаган ҳолда, кўтарилиб келаётган қуёшга қараб турарди. Ҳиндулар бу холни яхшилик аломати деб билиб, тоғдан тушган ва Мексиканинг ҳозирги пойтахти Мехико жойлашган ерни ўзларига макон қилиб олган эканлар.

Мексика мамлакатининг миллий гербига опунция кактус устида илонни чўқиб турган бургут тасвири туширилган. Буни ўша афсона билан боғлашади.

ҲАМ ДОРИ-ДАРМОН, ҲАМ БЎЁҚ

Кактус ўсимлигининг хосияти кўп. Америка кашф этилгунга қадар ерлик аҳоли кактус уруғидан толқон тайёрлаб истеъмол қилганлар.

Лотин Америкасининг туб жой аҳолиси кактусдан дори-дармон ўрнида фойдаланади. Кактуснинг илдизи синган суякнинг битиришида ишлатилади. Унинг гулидан олинган суюқлик билан юрак касалликларини опунция кактусла-

Биласизми?

ри танасидаги тугмасимон ўсимликлардан сиқиб олиб тиндирилган суви рак шишларига қарши сурги ўрнида ишлатганлар.

Ҳозир дунёнинг кўпгина мамлакатларидаги ботаниклар, врачлар ва фармакологлар турли хил кактусларнинг шифобахш хусусиятларини ўрганмоқдалар. Яқингинагача, яъни сунъий бўёқ олиш йўлга қўйилгунга қадар, Мексикада қизил бўёқ берадиган майда ҳашаротларни (ўсимлик битини) урчитиш мақсадида кўплаб опунция экилган. Хашоротлар кўпайгач, уларни кактусдан супуриб олиб бўёқ ўлдиришар ва кармин деган қимматбаҳо бўёқ ҳосил қилишар эди. Буни мексикаликлар XVIII аср охирларигача сир сақлаб келганлар.

Акбар АЛИЕВ тайёрлади

«Ишонч» газетаси таҳририяти жамоаси бўлим мудири Абдусами Хақбердиевага синглиси **Назира ХАҚБЕРДИЕВА**нинг бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади

ISHONCH

МУАССИС: Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси

Бош муҳаррир Мирғиёс ҚАЮМОВ

Таҳрир ҳайъати:
Эркин Воҳидов, Сайёра Рашидова, Жория Алимхўжаева, Маъмура Одилова, Маҳмуджон Расулов, Элёр Ёқубов, Зайниддин Рихсиев (бош муҳаррир биринчи ўринбосари), Виктор Зверев (бош муҳаррир ўринбосари «Ишонч-Доверие»), Мирзоқид Содиқов, Шамсиддин Эсонбоев, Кудратилла Рафиқов, Мирфозил Олимов.

E-mail: ishonch@dostlink.net; ishonch1@dostlink.net

ТЕЛЕФОНЛАР:
Котибият 56-52-78; Хатлар бўлими 56-85-43; Реклама ва эълонлар бўлими (3712) 56-85-79.

Газета 1991 йил 21 мартдан чиқа бошлаган

Босишга топшириш вақти - 21.00
Топширилди - 21.30

Манзилимиз: 700165, Тошкент шаҳри, «Бухоро» кўчаси, 24-уй. Нашр кўрсаткичи: 133; 134

Газетага 1998 йил 11 июлда Ўзбекистон Давлат Матбуот қўмитаси томонидан 00005 рақамли гувоҳнома берилган. IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. Офсет усулида босилди. Бичими А-2. Ҳажми 2 босма табоқ. Сотувда эркин нархда.

«Шарқ» нашриёт—матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Тиражи: 9249 Буюртма Г— 557. 1 2 3 4 5 6